

HÖGSKOLAN FÖR LÄRANDE
OCH KOMMUNIKATION
HÖGSKOLAN I JÖNKÖPING

Resursskolan – en lösning för elever i skolsvårigheter?

Johan Malmqvist, fil dr

Mars 2011

Abstract

Resursskolans verksamhet i Eksjö kommun har utvärderats. Fyra frågeställningar i kommunens beställning, har varit utgångspunkt för undersökningen: 1. Hur fungerar resursskolan?, 2. Vad var tanken från början med resursskolan och hur blev det?, 3. Vad är resultatet med utgångspunkt från tilldelade resurser? och slutligen 4. Finns det alternativ utifrån aktuell forskning?

Åtta grupper har ingått i utvärderingen som är en intressentutvärdering. Grupperna är så kallade naturligt avgränsade grupper. Grupperna är valda för att ge kunskap om olika intressenters perspektiv. De åtta ingående grupperna är 1. Elever som vid tillfället går på resursskolan, 2. Elever som tidigare har gått i resursskolan, 3. Föräldrar till elever på resursskolan tillsammans med föräldrar till elever som tidigare gått på resursskolan, 4. Resursskolans personal, 5. Rektorer på elevernas hemskolor, 6. Ledningspersonal inom Elevhälsan tillika ledningsgrupp för resursskolan, 7. Sektorsledningen för kommunens skolektor och 8. Barn- och ungdomsutskottet (politiskt utskott).

Resultat från gruppintervju- och fokusgruppsintervjuer visar att resursskoleverksamheten har fungerat utifrån de målsättningar resursskolan startades utifrån. Den startades utifrån sociala och ekonomiska mål i första hand snarare än skolmål.

Ett huvudmål som var tydligt beskrivet när resursskolan startade var att resursskolans verksamhet skulle göra att eleverna skulle kunna återvända till hemskolan. Det saknades underlag som beskriver om och i så fall i vilken utsträckning som elever kommer tillbaka till sina hemskolor. Den tidigare verksamhetsplan som fanns för resursskolan, med en tydlig målsättning att eleverna skulle återgå till hemskolans ordinarie klass, är ersatt av styrkort. I detta styrkort finns inget uttalat mål specifikt för resursskolan utan beskriver mål av allmän karaktär på individnivå. Till avsaknaden av tydlig målbeskrivning för resursskolan saknas även en systematiskt uppföljning med kvalitetsredovisningar. Svaren i fokusgrupperna visar att det förekommer många olika beskrivningar av vad som är målet med resursskolan.

Ett återkommande problem enligt flera beskrivningar är att insatser och åtgärder sätts in för sent för elever som får sin placering på resursskolan. Det blir reaktiva åtgärder i stället för proaktiva. För att komma tillrätta med denna problematik föreslås att kommunens skolverksamhet i större utsträckning utformas utifrån ett förebyggande specialpedagogiskt perspektiv.

Nyckelord: Resursskola, Särskild undervisningsgrupp, Inkludering, Exkludering, Elever i behov av särskilt stöd, Särskilt stöd, Specialpedagogik, Specialundervisning, Utvärdering, Fokusgrupp

HÖGSKOLAN FÖR LÄRANDE OCH
KOMMUNIKATION (HLK)
Högskolan i Jönköping

Förord

Denna utvärderingsstudie är genomförd av Jbhan Malmqvist, universitetslektor vid Högskolan för Lärande och Kommunikation i Jönköping.

Ett stort tack till er alla som har deltagit vid samtal, skolbesök och intervjutillfällen. Ni har starkt bidragit med att få fram ett underlag som belyser resursskolan Positivets verksamhet inom Eksjö kommuns skolverksamhet.

Min förhoppning är att utvärderingen också ska ge kunskap och väcka tankar och funderingar om skolsituationen för elever som hamnat i svårigheter och som behöver ett gediget stöd!

Jönköping den 31 mars 2011

Jbhan Malmqvist

Postadress	Gatuadress	Telefon	Fax
Högskolan för lärande och kommunikation (HLK) Box 1026 551 11 JÖNKÖPING	Gjuterigatan 5	036-101000	036162585

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
1 Inledning	5
2 Bakgrund	5
2.1 2004 års externa projektvärdering	5
2.2 Skolverkets inspektionsrapport 2007	7
2.3 Skolinspektionens inspektionsrapport 2010	8
2.4 Skillnader mellan rapporter	9
2.5 Resursskola, särskild undervisningsgrupp och inkludering.....	10
3 Några forskningsnedslag	11
4 Syfte och frågeställningar	16
5 Metod, genomförande och karaktär på utvärdering	16
5.1 Utvärderingens karaktär.....	16
5.2 Deltagare i utvärderingen.....	16
5.3 Intervjuerna	18
6 Tillförlitlighet	19
7 Resultat	20
7.1 Vad var tanken från början med resursskolan?	21
7.2 Resursskolans elevgrupp.....	22
7.3 Hur blev det?.....	25
7.4 Målet: att eleven ska återgå till den ordinarie klassen på heltid?	31
7.5 Hur fungerar resursskolan?	33
7.6 Alternativ till resursskola	37
8 Diskussion	39
8.1 Svar på frågeställningarna: ”Vad var tanken från början med resursskolan och hur blev det?” samt ”Vad är resultatet med utgångspunkt från tilldelade resurser?”	39
8.2 Svar på frågeställningen: ”Hur fungerar resursskolan?” – utifrån Fokusgruppsfrågan ”Vad är viktigt för dig för att resursskolan ska fungera bra?”	41
8.3 Svar på frågeställningen: ”Finns det alternativ utifrån aktuell forskning?”	45
8.4 Slutdiskussion?.....	46
Referenser	51
Bilagor	53

Sammanfattning

Resursskolan Positivt i Eksjö kommun är en i kommunen särskild undervisningsgrupp inom grundskolan. Den är avsedd för elever från hela kommunen som betecknas ha ett mycket stort behov av särskilt stöd. Behoven ska vara så stora att ordinarie grundskolor inte har tillräckligt med kompetens och resurser för att tillgodose dessa elevers behov. Arbetet bedrivs utifrån vad som beskrivs vara en lösningsinriktad pedagogik (LIP). I verksamheten arbetar såväl specialpedagog, lärare, fritidspedagog och socialpedagoger.

Inspektionsrapporter (Skolverket, 2007 respektive Skolinspektionen, 2010) tydliggjorde behovet av en utvärdering av resursskolan Positivt i Eksjö kommun. I uppdraget från Eksjö kommun är fyra frågeställningar formulerade av kommunen: 1. Hur fungerar resursskolan?, 2. Vad var tanken från början med resursskolan och hur blev det?, 3. Vad är resultatet med utgångspunkt från tilldelade resurser?, 4. Finns det alternativ utifrån aktuell forskning?

På Eksjö kommuns begäran har utvärderingen gjorts med fokusgruppsintervjuer. För att kunna besvara de olika frågeställningarna har dessutom gruppintervjuer gjorts. Den totala intervjutiden (fokusgruppsintervju plus gruppintervju) för varje grupp har i regel varit två och en halv timmar inom ett intervjupass på tre timmar. Karaktären på utvärderingen är intressentutvärdering, där åtta fokusgrupper har ingått. De åtta grupper som har medverkat i studien är: Elever som går i resursskolan, Elever som tidigare har gått i resursskolan, Föräldrar till elever (såväl till elever som går respektive tidigare har gått i resursskolan), Personal vid resursskolan, Rektorer vid hemskolor (dvs. de skolor eleverna kommer från när de börjar på resursskolan), Ledningspersonal inom Elevhälsan vid Eksjö kommun (tillika ledningsgrupp för resursskolan), Sektorsledning för Eksjö kommuns skola och till sist Barn – och ungdomsutskottet (politiker). Samtliga fokusgrupper har förutom fokusgruppsintervjuerna även medverkat i gruppintervjuer. Tre enskilda intervjuer har också gjorts med verksamhetsansvarig för resursskolan, med tidigare verksamhetsansvarige samt med en av företrädarna för sektorsledningen.. Kommunens ansvariga har stått för urval samt för samtliga kontakter vid förfrågan till intervjupersoner om de vill delta vid intervjuerna. Naturligt avgränsade grupper har eftersträvat av utvärderaren, det vill säga grupper som i detta sammanhang kan betraktas tillhöra och utgöra en grupp.

Sammanställningen och analysen av intervjuerna visade att resursskolan Positivt främst startades för ett undvikande av institutionsplaceringar och därmed möjliggöra lösningar inom kommunen. De ekonomiska skälen var enligt intervjuuppgifterna tungt vägande. Även föräldrars önskemål om en fortsatt skolsituation i kommunen samt akut problematik kring lösandet av en enskild skolsituationen för en elev, bidrog till att skolan startades. Personkretsen består av elever där hemskolorna inte har kunnat ordna fungerande skollösningar för elever, som i många fall beskrivs befinna sig i en svår social problematik. Beskrivningar finns också där det framhålls att det till stor del handlar om en neuropsykiatrisk problematik. Eleverna själva beskriver att skolan är till för de elever som behöver hjälp.

Vid intervjuerna framhålls sociala vinster med resursskolan och att det är en starkt engagerad personal som arbetar på Positivt. Det finns vid intervjun med föräldrar starka beskrivningar där till exempel en förälder betecknar personalens insatser för familjen som livsavgörande. Verksamheten i skolan har tidigare fått kritik, vid inspektioner, att skolan har haft för mycket fokus på den sociala verksamheten och för lite på den pedagogiska.

Enligt kommunens egna dokument är resursskolans mål, att eleverna ska komma tillbaka på heltid i den ordinarie klassen. Eftersökningar har gjorts avseende resursskolans utfall, till exempel hur många elever som återgår till ordinarie klass i hemskolan efter att ha gått i resursskolan. Det har dock inte varit möjligt att få fram sådana uppgifter eller uppställningar som visar i vilken mån detta har uppnåtts. Det framkommer vid intervjuerna att det har saknats uppföljning av verksamheten och dokumentation i ett kvalitetsarbete som tydligt beskriver verksamhetens förutsättningar och resultat. Det finns flera lyckade exempel på skolans verksamhet som lyfts fram vid intervjuerna, utifrån hur det har gått för enskilda elever. Sådana exempel har till exempel lyfts fram av såväl medverkande föräldrar som av före detta elever vid skolan. I vilken omfattning som resursskolans verksamhet har varit lyckosam, utifrån olika kriterier, har det dock inte varit möjligt att fastställa. Ett sådan dokumentation har alltså saknats. Det bör tilläggas att även negativa upplevda erfarenheter också finns med i beskrivningarna vid intervjuerna. Sådana exempel är till exempel elever som beskriver att de har upplevt skam eller blivit mobbade för att de går i resursskolan.

Ett enda tema, formulerat som en fråga, har använts vid fokusgruppintervjuerna. Denna fråga har ställts på samma sätt till samtliga fokusgrupper: ”Vad är viktigt för dig för att resursskolan ska fungera bra?”. Fokusgrupperna har själva fått formulera ett antal svar, eller aspekter/synpunkter, utifrån denna fråga. Därefter har varje intervjuperson fått värdera vilka aspekter som är viktigast och slutligen skatta i vilken utsträckning skolan uppfyller var och en av de preciserade aspekterna i verksamheten utifrån en fem-gradig skala. Resultaten från denna del av studien är omfattande och tydliggör hur olika aspekter väljs ut, värderas och skattas utifrån de olika perspektiv som råder i de olika intressentgrupperna/fokusgrupperna. Ett sådant exempel på stora skillnader mellan grupperna, träder fram vid en jämförelse mellan fokusgrupperna ”Nuvarande elever” och ”Tidigare elever”. ”Nuvarande elever” ger få synpunkter och ger dessa låga omdömen medan ”Tidigare elever” ger många synpunkter och generellt höga omdömen, indikerande hög uppfyllelse av de synpunkter denna grupp har formulerat.

När det gäller frågeställningen om alternativ till resursskola så framhålls i flera intervjuer en av kommunens egna skolor, i rapporten benämnd skola X. Skolan beskrivs tidigare ha haft en verksamhet utformad för att klara samtliga elever. Organisationen uppges ha varit flexibelt utformad utifrån elever i behov av särskilt stöd och såväl kompetensuppbyggnad, arbetsätt och prioriteringar gjordes på ett sätt så att resursskoleplaceringar inte behövdes. När rektorn slutade så förändrades dock skolan och den beskrivs inte längre kunna klara alla elever. Beskrivningarna visar på möjligheten för kommunen att utforma skolor som är alternativ till resursskolan. Sådana skolor kan ses som proaktiva i riktning och till karaktär. En slutsats i rapporten är, att en satsning på åtgärder i denna riktning i hemskolorna, är nödvändig för att undvika användandet av reaktiva åtgärder – när problematik redan uppstått.

1 Inledning

Resursskolan Positivt startades av Eksjö kommun vårterminen 2003 i form av ett projekt. Enligt kommunens egna utvärdering som gjordes ett år senare, i januari 2004, startades skolan då ”barn- och utbildningsförvaltningen ville förbättra situationen för barn/ungdomar i behov av särskilt stöd och deras familjer” (Eksjö kommun, 2004, s. 2). Någon utvärdering har därefter inte gjorts. Skolverkets (2007) respektive Skolinspektionens (2010) inspektionsrapporter har påvisat behov av en utvärdering av resursskolan. Eksjö kommun har kontaktat undertecknad vid Högskolan för Lärande och Kommunikation för att göra denna utvärdering.

2 Bakgrund med tidigare resultat från 2003 års utvärdering och från Skolverkets respektive Skolinspektionens rapporter i relation till inkludering

2.1 2004 års externa projektutvärdering

Kommunens egen utvärdering från 2004 beskriver resursskolan Positivt som en verksamhet för elever i stort behov av särskilda stödinsatser. Behovet ska vara så stort att ordinarie grundskolor inte har tillräckligt med kompetens och resurser för att tillgodose den enskilda elevens behov och kunna möjliggöra måluppfyllelse. Resursskolans målgrupp är barn/ungdomar och deras familjer, undervisningen är individuellt anpassad och skolan erbjuder ett socialt stöd. Arbetet beskrivs bedrivs med utgångspunkt från ett helhetsperspektiv. Därutöver beskrivs inledningsvis i utvärderingsrapporten att:

Verksamhetens främsta målsättning är att tillgodose den enskilde elevens behov av stöd och hjälp, både gällande kunskapsmässig och social utveckling. Resursskolan har högt ställda krav på kvalitet och kostnadseffektivitet. Målet är att eleven ska återgå till den ordinarie klassen på heltid. (s. 2).

Några för resursskolan viktiga kännetecken i 2004 års beskrivning är att det då fanns

- en verksamhet riktad till elever från Eksjö kommuns alla skolor, där verksamheten är uppbyggd kring två elevgrupper (en mot tidigare skolåren och en mot senare skolåren)
- ett arbete strukturerat utifrån individuella utvecklingsplaner upprättade i samråd mellan lärare, föräldrar, skolpsykolog och socialsekreterare
- en nära samverkan mellan skola och föräldrar, samt med i förekommande fall skolpsykolog och socialsekreterare
- en strävan att elever på resursskolan skulle upprätthålla kontakten med skolorna eleverna kommer ifrån (i fortsättningen kallad hemskola) och att hemskolornas rektorer är rektorer för eleverna

- beskrivningar av att resursskolans personal också har kontakter med respektive elevers hemskolan
- en personalgrupp huvudsakligen bestående av grundskollärare och socialpedagoger
- två små elevgrupper inhysta i två lägenheter
- en lugn och strukturerad studiemiljö i personaltät och hemlik miljö
- fritidsverksamhet i anslutning till skoldagar som sträckte sig mellan 08.00 – 16.00
- stöd och handledning till föräldrarna angående kommunikation och förhållningssätt
- individuella scheman med Svenska, engelska, matematik, So, No, Idrott och hälsa, Praktiskt arbete (t ex matlagning) och individuellt tema.

Övrigt för verksamheten viktiga kännetecken uppges i rapporten vara ett helhetsperspektiv (att se till elev – familj – skola – nätverk), en lösningsinriktad pedagogik (ett fokus på lösningar i stället för problem) och ett belöningsystem. Belöningsystemet ska medvetandegöra eleven om sin utveckling både vad gäller social utveckling och kunskapsutveckling. Belöningsystemet används dagligen i slutet på skoldagen av elev och skolpersonal, kombinerat med ett lösningsinriktat förhållningssätt.

I den i utvärderingsrapporten ingående sammanfattningen och analysen, utifrån elevintervjuer och enkäter till föräldrar, personal och samverkanspartners, ges en i huvudsak positiv bild av resursskolan Positivt. Här kan nämnas att rapportens författare bland annat skriver att ”Föräldrarna är förvånade över att verksamheten har utvecklat en så bra verksamhet med god kvalitet på så kort tid” (s. 9). Verksamheten, i form av ett projekt, hade startat vårterminen 2003 men endast varit igång med en komplett grupp sedan september 2003. Utvärderingen gjordes alltså efter cirka en termin med komplett grupp.

De goda resultat i övrigt som beskrivs i utvärderingen är: det goda bemötandet av föräldrar från resursskolans sida, lugnet eleverna upplever, kontakterna elever – elever och elever – personal samt engagemanget från resursskolans personal.

Förbättringsområden som pekas ut är: bättre samverkan mellan resursskola och utomstående samverkanspartners (t ex BUP), större samordning av insatser i samband med fritid och vid skollov och resursskolans familjearbete vad gäller former och omfattning. Därutöver betonar författaren återkommande (vid tre tillfällen) att utvärderingen pekar på ett behov av tydliggörande av organisationen och ledningen av resursskolan. Detta har framförts av personalen vid resursskolan.

Eftersom utvärderingsrapporten är skriven efter det att resursskolan bara har varit igång under en kort tid har författaren förmodligen inte haft mycket underlag för att besvara några av frågeställningarna i rapporten. Till exempel står det bara konstaterat i det avslutande kapitlet Sammanfattning och analys att ”Målet är att eleven ska återgå till den ordinarie klassen på heltid” (s. 10). Detta mål beskrivs som det överordnade målet för resursskolan enligt den då rådande verksamhetsplanen. För att nå dit är verksamhetens främsta målsättning att tillgodose kunskapsmässiga och sociala behov hos eleven (se citat i denna rapport på sidan 1). Någon beskrivning av hur detta överordnade mål klaras ut, framgår alltså inte av rapporten. Detta beror med stor sannolikhet på att resursskolan vid utvärderingen hade varit igång endast under en kort tid med få elever.

2.2 Skolverkets inspektionsrapport 2007

Kritik som Skolverket förde fram var att kommunens styrning, ledning och egentillsyn måste förbättras och bli tydligare. Kritik riktades också mot att kommunen saknade ett systematiskt kvalitetsarbete eftersom det saknades övergripande uppföljningar och utvärderingar av verksamheterna. Arbete pågick dock intensivt vid inspektionstillfället, enligt rapporten, bland annat för att ta fram en struktur för kvalitetsarbetet.

Av åtgärderna på kommunnivå som måste åtgärdas av kommunen var att ”Kommunen upprättar inte individuella utvecklingsplaner i överensstämmelse med förordningen för elever placerade i den särskilda undervisningsgrupp (Resursskolan) som tar emot elever från hela kommunen (7 kap. 2 § grundskoleförordningen)”. (s. 4 (8))¹.

Skolverket bedömer att det är ett behov av en förbättringsinsats av kommunens rutiner för att upptäcka, utreda, åtgärda samt följa upp stödbehov inom alla skolformer. Förbättringsåtgärder beskrivs även behövas vad gäller beslut om placering av särskild undervisningsgrupp, anpassad studiegång och upprättande av åtgärdsprogram.

Beträffande Resursskolans upprättande av individuella utvecklingsplaner beskrivs dessa vara mer kopplade till socialtjänstens mål än nationella mål i läroplan och kursplaner. När elever börjar på gymnasiet sker en överlämning till individuella programmet. Gymnasieskolan saknar dock en organisation för att möta dessa elever tillräckligt bra, enligt Resursskolans rektor och resursskolans personal.

Det är oklart vem som Skolinspektionen refererar till som rektor i rapporten. I ett senare avsnitt i rapporten beskrivs rektor ingå i Elevhälsan. I rapporten står det också att ”Någon systematisk uppföljning av hur eleverna klarar sina fortsatta studier efter att de lämnat resursskolan görs inte. Kommunen visar en bristande förmåga att ge eleverna en långsiktig utbildning. Inspektörerna vill poängtera vikten av kunskapsuppföljning och progression för dessa elever samt att kommunen tillser att det finns rätt stöd i tillräcklig utsträckning för dessa elever även på gymnasieskolan” (s.8 (8)). Inspektörerna har uppmärksammat att elever som går på resursskolan kan utsättas för verbala kränkningar och trakasserier när de besöker sin hemskola. Även personal vid hemskolor omnämns här ha stått för kränkningar eller trakasserier.

I rapporten beskrivs att resursskolan saknar specialpedagogisk kompetens och att kommunens resursteam erbjuder handledning.

En utbildningssamordnare anställdes 2006 med uppdrag att bland annat få igång ett systematiskt kvalitetsarbete och att utveckla kvaliteten i kvalitetsredovisningarna

¹ Här används den typ av sidhänvisning som återfinns i Skolverkets rapport i den inledande delen där besluten sammanfattas – därav utseendet.

2.3 Skolinspektionens inspektionsrapport 2010

I Skolinspektionens rapport lyfts fram att kommunen sedan Skolverkets tidigare inspektion har förbättrat styrning, ledning och egentillsyn samt satt igång ett systematiskt kvalitetsarbete. I stället för tidigare schablonutdelning av resurser till elever i behov av särskilt stöd har en central enhet fått ansvar för att fördela sådana resurser utifrån behov. Inspektionen bedömer trots de åtgärder som vidtagits att det fortfarande finns brister i kvalitet totalt sett och att det finns kvalitetsskillnader mellan skolor i de två tätorterna. Kvalitetsförbättringar har främst gjorts i Eksjö, i mindre utsträckning i Mariannelund där det har varit en motsatt utveckling så att kvaliteten har blivit sämre. I den kritik som främst är relaterad till Resursskolan Positivt står det att:

- inte alla elever ges möjlighet att uppnå minst godkänt i alla ämnen.
- eleverna inte får undervisning i alla ämnen vilket ibland beskrivs vara beroende av organisatoriska skäl, vilket innebär att bortplockandet av ämnen inte görs främst utifrån en bedömning av elevers behov
- det finns en avsaknad av tydlig pedagogisk ledning, konkret så saknas en rektor som tar ansvar för att verksamheten är fokuserad på elevernas utveckling och lärande samt för att verksamheten och de särskilda stödinsatserna följs upp och utvärderas
- inte hela den pedagogiska verksamheten leds av lärare
- personalen saknar utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver
- otillräcklig anpassning av undervisning och utbildning sker utifrån elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.
- kommunen inte ser till att det finns ett målinriktat arbete för förebyggande och förhindrande av kränkande behandling samt en dokumentation av detta arbete
- det saknas någon som tar det yttersta ansvaret för att verksamheten utvecklas vilket kommer till uttryck i att det saknas sammanställda utvärderingar och att kvalitetsredovisningar inte har upprättats
- några av hemskolornas rektorer inte tillräckligt följer upp, utvärderar och omprövar stödinsatser för de elever de har placerade på resursskolan vilket försämrar möjligheterna till återgång till elevernas reguljära klasser
- det enligt intervjuade lärare finns en risk att uppnåendemålen styr undervisningen i alltför stor utsträckning vilket kan leda till en mindre stimulerande undervisning, mindre möjligheter att utveckla förmågor och färdigheter som andra elever och att nå högre betyg
- behov av undervisning enligt kursplanen för svenska med andraspråk inte uppfylls
- behov av studiehandledning på modersmålet inte uppfylls

2.4 Skillnader mellan rapporter

För att underlätta förståelsen av rapportens fortsättning görs redan här en kort jämförelse av de tidigare granskningarna av resursskolan. Innehållet skulle normalt sett ha placerats i den avslutande diskussionen.

Medan utvärderingen från 2004, och i viss mån Skolverkets inspektionsrapport från 2007 ger ett flertal beskrivningar som kan ses som positiva så visar Skolinspektionen från 2010 en annan bild. Det är få positiva delar i verksamheten som lyfts fram. Sammantaget förefaller Skolinspektionen i större utsträckning beskriva verksamheten med fokus på brister snarare än på förtjänster. Det kan möjligen bero på att Skolinspektionens uppdrag har en sådan karaktär i större utsträckning än till exempel Skolverkets tidigare inspektionsuppdrag. Under rubriken Helhetsbedömning och beslut står det att bedömningen görs utifrån om verksamheten avviker från krav och förväntningar i skollag, läroplaner och författningar. Underlaget är beskrivningar och bedömningar som kommunen har skickat till Skolinspektionen samt utifrån intervjuer vid kommunbesök. Det Skolinspektionen pekar på, som tidigare beskrivits i denna rapport, är att åtgärder har vidtagits där till exempel ledningen i kommunen har förbättrats samt att det nu finns ett systematiskt kvalitetsarbete med uppföljning och identifiering av förbättringsbehov. Detta är en av få positiva beskrivningar som görs av Skolinspektionen. Trots insatserna beskrivs i rapporten att kommunen inte ger alla elever förutsättningar att nå målen för utbildningen.

För en närmare beskrivning av resursskolan Positivt finns ett avsnitt som benämns Tillsynsprotokoll för Resursskolan Positivt. Även för resursskolan pekas främst, enligt det som förefaller vara en princip vid inspektionen, på avvikelser från krav och förväntningar i skollag, läroplaner och författningar. Däremot framgår inte lika tydligt vad som eventuellt är resursskolans förtjänster och styrkor.

För resursskolans del kan det ha varit till nackdel att underlag i form av genomförda och sammanställda utvärderingar, kvalitetsredovisningar och annan dokumentation inte har funnits. Skolverket och senare Skolinspektionen har alltså inte haft mycket skriftlig dokumentation att utgå ifrån.

Inspektionsrapportens direkta påpekanden på brister har medfört att Eksjö kommun har redovisat åtgärder för dessa brister (Eksjö kommun, 2010a). När det gäller Resursskolan Positivt beskriver kommunen att följande åtgärder har vidtagits sedan oktober 2010:

- ”De organisatoriska hindren för anpassad studiegång har nu förändrats”²
- Verksamhetsansvarig ingår i ledningsgruppen för resursskolan
- Skolan har arbetat med insatser för att öka motivation och närvaro bland eleverna som i sin tur beskrivs som ett medel för att öka måluppfyllelsen
- En verksamhetsansvarig har anställts som beskrivs vara specialpedagog och som ska fungera som pedagogisk ledare i utvecklingsarbetet, ha ansvaret för samarbetet med hemskolor

² Beskrivningen klargör inte vad som har gjorts och vad förändringarna medför, därför står originaltexten citerad här.

- Delar av undervisningen som leds av socialpedagoger är kopplade till målen i läroplanen och socialpedagogerna handleds av behöriga lärare
- Arbetet med en kvalitetsredovisning har inletts under hösten av arbetslaget
- Lärare som saknar adekvat utbildning för de ämnen de undervisar i får handledning av behörig lärare
- Personalen har fått handledning i att hantera pedagogiska hjälpmedel vilka beskrivs vara SPSM, SPT, HAB, BUP³
- En likabehandlingsplan har tagits fram

Det framgår också att ingen elev för närvarande behöver undervisning i svenska två. Det står att ingen modersmållärare är anställd för det hemspråk som eleven på Positivt talar.

Bland åtgärderna står också att det i slutet av Ht10 eller i början av vt11 kommer att genomföras en extern utvärdering av Positivets verksamhet, vilket är föreliggande rapport.

2.5 Resursskola, särskild undervisningsgrupp och inkludering

Några för rapporten viktiga begrepp definieras här och ges lite bakgrund. Det bör särskilt betonas att en resursskola är en typ av särskild undervisningsgrupp. Elever placeras, enligt grundskoleförordningen (SFS 1994:1194, 5 kap 5 §), i en särskild undervisningsgrupp först efter att kommunens styrelse har tagit ett sådant beslut⁴.

En placering i en särskild undervisningsgrupp, som en resursskola, är en slags särlösning. Historiskt sett har det funnits många olika slags särlösningar såväl i Sverige som i andra länder. Särlösningar i sig kan beskrivas ha tillkommit i samband med försök att skapa en skola för alla. Exempel på sådana särlösningar finns från 1800-talet i Sverige och har till exempel varit specialklasser, skolmognadsklasser, hjälpklasser, kliniker och särskolor. Begreppet resursskola är för övrigt en beteckning det saknas stöd för i skolförfattningarna enligt Skolverket (2007). När det gäller särskilda undervisningsgrupper har Skolverket (2007) invändningar mot kommuners sätt att bedriva särskilda undervisningsgrupper eftersom de ofta bedrivs i ”gråzonen för det tillåtna och ryms inte alltid inom den lagstiftning som finns” samt strider mot principen om en inkluderande undervisning (s. 30).

Nilholm (2006) har gjort en omfattande kunskapsöversikt över inkluderingsbegreppets bakgrund och användning. Han skriver att det är utifrån en vision om en skola som en plats ”där alla har rätt till delaktighet i de gemensamma aktiviteterna” som inkluderingsbegreppet ursprungligen har växt fram (s. 8). Inkluderingsbegreppet fick en internationell spridning i samband med Salamancadeklarationen 1994 (UNESCO, 2001). Den svenska författaren av deklARATIONEN har dock översatt det engelska begreppet inclusion med ordet integrering vilket förmodligen har varit förvirrande för många eftersom betydelseerna skil-

³ Det är i dokumentet oklart på hur dessa organisationer ska användas som pedagogiska hjälpmedel

⁴ I samband med att den nya skollagen införs kommer rektor få mandat att fatta sådana beslut. Idag kan dock en delegering av beslutsrätten till rektor beslutas av skolans styrelse enligt Skolverket (Skolverket, 2007).

jer sig åt. Ett sätt att beskriva en grundläggande skillnad är att beskriva integrering som att en del förs samman med en annan del. När det har skett en integration kan dessa delar ha bibehållit sina ursprungliga utformningar. Om en elev med ett stort funktionshinder integreras i en skola som ursprungligen inte har varit anpassad för en sådan elev och skolan förblir oförändrad så är det en form av integrering. En inkluderande skola däremot kännetecknas av att den inte förblir oförändrad. Den anpassas i stället utifrån den elev i exemplet som hade ett stort funktionshinder, liksom den anpassas för att ta emot alla barn i upptagningsområdet.

Salamancadeklarationens text talar emot olika slags särlösningar och uppmanar utvecklingsländer att från början bygga upp skolsystem med inkluderande skolor. Närhetsprincipen är i deklARATIONEN och i inkluderingsvisionen en bärande tanke. Den innebär att för eleverna närmaste skola ska vara utformad så den klarar av att ta emot dessa elever. Elever med till exempel funktionshinder ska inte behöva åka till en särskilt utformad skola som är längre från hemmet än den närmaste skolan. Eleverna ska kunna etablera sociala relationer i sin närmiljö. Att placera barn i behov av särskilt stöd i särskilda skolor eller specialklasser förordas i Salamancadeklarationen

”endast i de sällsynta fall där det har klart påvisats att undervisning i vanlig klass inte kan tillgodose ett barns undervisningsrelaterade eller sociala behov eller när så krävs med hänsyn till det barnets eller andra barns bästa.” (s. 25)

3 Några forskningsnedslag

Utifrån resursskäl görs här endast några korta nedslag. Det finns dessutom få forskningsstudier där resursskolor är det centrala fokuset. För att bredda underlaget finns även forskning med som beskriver en liknande skolverksamhet som har andra beteckningar, till exempel särskild undervisningsgrupp. I detta kapitel beskrivs också några viktiga resultat från två för denna studie relevanta kunskapsöversikter. Den ena är Social rapport 2010 från Socialstyrelsen och den andra är Skolverkets (2009) Vad påverkar resultaten i svensk grundskola?

Sandén (2000) beskriver en särskild undervisningsgrupp som har benämningen skoldaghem. I gruppen som bestod av tio elever undersöktes elevernas skolgång med särskilt fokus på elevernas utvecklande av sociala färdigheter och jagmedvetande. Sandén skriver att eleverna utvecklade ett positivt jagmedvetande, ökad känsla av kompetens och bättre förmåga i socialt samspel. Den positiva förändringen bibehölls efter eleverna hade kommit tillbaka till hemskolorna, om än i lägre grad.

Karlsson (2007) beskriver ingående en särskild undervisningsgrupp som hon har följt i en etnografisk studie under ett års tid. Det var fem pojkar i åldrarna 7- 12 i gruppen som fyra anställda arbetade i. Personalen hade övervägande social- och omsorgsutbildning medan lärare var underrepresenterade. Fokuset i studien var att undersöka elevernas perspektiv, inte pedagogiska eller didaktiska frågor. Gruppen var belägen på en vanlig skola men i en enskild byggnad och utan någon markering av att där fanns en särskild undervisningsgrupp. Eleverna var inskrivna i vanliga klasser där de fanns på klasslistor och på klassfo-

ton men deltog i övrigt i mycket liten utsträckning i klassens verksamhet. Det fanns elever som över huvud taget aldrig hade deltagit i någon aktivitet i den ordinarie klassen som eleven tillhörde. Eleverna var mycket lite delaktiga i den ordinarie skolverksamheten.

Utåt sett ter sig skolan arbeta inkluderande medan i själva verket skolan segregeras elever till den särskilda undervisningsgruppen som osynliggörs enligt författaren. Eleverna ges problembeskrivningar i verksamheten i form av felaktiga beteenden som eleverna förutsätts förändra. Vid slutet av varje skoldag gjordes utvärderingar av varje enskild elev och ett belöningssystem användes. Eleverna fick smile-märken som belöning och bekräftelse när de har uppvisat rätt beteenden under skoldagen. Eleverna i gruppen använde sig av en mängd strategier som författaren menar är motståndsstrategier mot de problembeskrivningar som görs av personalen. Karlsson beskriver att eleverna socialiseras in i ett sätt att tala om sig själva som problem. Något som dock återkommer i pedagogernas beskrivningar är att de är osäkra på hurdana eleverna är, att de inte ”känner” pojkarna (s.127) och att de är osäkra på vad som egentligen är elevernas problem.

Severinssons (2010) avhandling tar upp undervisning och behandling i särskilda undervisningsgrupper och hvb-hem. I studien ingår Myrmarken som är en särskild undervisningsgrupp för cirka tio barn, pojkar och flickor, i åldrarna 7-13 år. När studien genomfördes var samtliga barn 12-14 år gamla och uteslutande pojkar. Myrmarken har en egen chef och egen budget och har vad gäller elevhälsovård denna organiserad från en större skola. På Myrmarken arbetar förskollärare och fritidspedagoger. Vallby HVB erbjuder skolgång och lärare med specialpedagogisk kompetens är anställda vid skolenheten. Verksamheten har tillstånd för sex pojkar i åldrarna 13-19. Sandbacken är den tredje studerade HVB-enheten. Sandbacken erbjuder inte någon egen skola utan elever erbjuds gå på en reguljär skola, dit de skjutsas. Det finns skolliknande aktiviteter på förmiddagarna på Sandbacken.

De studerade verksamheterna beskrivs befinna sig i ett gränsland mellan undervisning och behandling, ett område som till stor del saknar forskning. Författaren skriver att det har varit en ”stigande kritik” (s. 244) i utvärderingar som har genomförts inom området. Arbetet inom HVB och särskilda undervisningsgrupper beskrivs som mycket svårt. När det gäller den särskilda undervisningsgruppen i studien har den tidigare haft beteckningen skoldaghem och är placerad avskilt från andra skolor. Severinsson kommer liksom Karlsson (2007) fram till slutsatsen att de unga tillskrivs olika problemkategorier, vilket de är medvetna om. De gör motstånd mot dessa ”tillskrivanden som klientifierar⁵ dem”(s. 228). Personalen i verksamheterna tvingas balansera mellan att ”klandra, straffa eller diagnostisera, bedöma, bearbeta och lära” (s. 229). En tillitsfylld relation eftersträvas enligt Severinsson, där de två strategierna kontroll och omsorg ingår, i en hemlik miljö. Omsorgen är ett medel för att skapa en relation, för att bygga upp ett förtroende mellan personal och ungdomar.

Utifrån intervjuerna i Severinssons studie framgår att de anställda inte vill ha fokus på problem utan fokusera de styrkor ungdomarna har. Observationerna visar dock att det i arbetet främst blir ett fokus på problem och svårigheter som uppstår.

⁵ En klientifiering beskrivs vara en process ”där olika negativa tillskrivanden gör de unga till några som behöver åtgärdas och förändras” (s. 241). Severinsson refererar till Cedersund och Säljö (1993) beskrivning av en sådan process.

Severinsson beskriver hur ungdomarna funderar över vad de ska klara för att ta sig ifrån den verksamhet de har blivit placerade i. Enligt författaren förväntas de ställa upp på de samhället erbjuder, de ska acceptera de problemkonstruktioner som ges och ta emot den erbjudna hjälpen för att återanpassas till den reguljära skolan. Eleverna beskrivs känna till detta men deras mål är inte att bli anpassade utan att komma därifrån. Ungdomarna vill tillbaka det normala livet, till den vanliga skolan och fortsätta sina tonårsliv.

Sammantaget är det de sociala aspekterna som prioriteras i verksamheten och de pedagogiska aspekterna kommer i andra hand. Kunskapsluckorna anses, enligt intervjuerna, bero på att eleverna är stökiga inte på grund av inlärningsproblem. Därmed blir det primärt viktigt att elevernas uppförandeproblem åtgärdas först. Severinsson betonar dock att resultaten i studien visar att omsorgen ger möjligheter till en relation vilken i sin tur är en förutsättning för lärande. Omsorgen blir därmed en nödvändig förutsättning för elevernas lärande.

Severinsson beskriver i avhandlingen en segregationsordning där första steget kan ses som att komma tillrätta med uppförandeproblematik vid en särskild undervisningsgrupp inom en reguljär skola. Steg två är centralt inrättade särskilda undervisningsgrupper (till exempel med beteckningen resursskola) där den reguljära skolans insyn samtidigt har försvunnit. Det tredje steget är HVB, och ungdomarna har då särskiljts långt från sitt tidigare vardagliga liv.

De verksamheter Severinsson ha studerat har inte visat sig framgångsrika i att få eleverna till att återkomma till den reguljära skolan. Flera ungdomar har inte heller i någon större utsträckning deltagit i den vanliga skolverksamheten före tiden på resursskolorna och HVB-hemmen. De har tidigare ofta haft en enskild undervisning i lägenheter med personliga assistenter. Andra elever har uteblivit från undervisning. I slutet av avhandlingens diskussion konstaterar Severinsson att den framtida skolgången inte ser ljus ut för eleverna:

Möjligheten till att fortsätta till gymnasiet begränsas eftersom det är svårt att få skolgången att fungera på ett tillfredsställande sätt". (s. 247)

Social rapport 2010 (Socialstyrelsen, 2010) ger en beskrivning av sociala förhållanden. Syftet med sådana rapporter varav denna, den femte, är:

”att ge en aktuell översikt över hur sociala problem och deras riskfaktorer förändras i befolkningen och i olika grupper samt att analysera tänkbara orsaker till dessa förändringar. (s. 3)

I rapporten får skolfrågor en central roll vid beskrivningen av forskningsresultat som belyser faktorer viktiga för människors utveckling och framtidsmöjligheter. I rapporten slås fast det sedan länge etablerade sambandet mellan låg utbildning och en rad sociala problem. Exempel på sådana problem är psykisk ohälsa och tidig död. Flera studier har under senare tid lyft fram relationen skolprestationer och barns utveckling över tid. I rapporten redogörs för longitudinella studier som visar på ett starkt samband mellan låga betyg i årskurs nio och självmordsförsök samt mellan låga betyg i årskurs nio och kriminalitet. När

forskarna i dessa studier har gjort indelningar utifrån betyg visar sig faktorn ”betyg i åk. 9” vara mycket betydelsefull:

”De grupper som har låga eller ofullständiga betyg från grundskolan har kraftigt förhöjda risker för framtida psykosociala problem, exempelvis allvarlig kriminalitet, bidragsberoende, missbruk eller självmordsbeteende.” (s. 11)

Den socioekonomiska uppväxtbakgrunden har i detta sammanhang än mindre betydelse som motverkande faktor. I gruppen med låga eller ofullständiga betyg minskar benägenheten kraftigt att studera vidare.

Någon klar orsaksbeskrivning över vad som leder till låga betyg i årskurs nio går inte få fram enligt Socialstyrelsen. Det saknas forskning som tydligt kan förklara och beskriva de många faktorer på olika nivåer som leder till låga skolresultat. I rapporten lyfts särskilt situationen för två grupper av barn fram. Det är barn i samhällets vård respektive barn i familjer med återkommande ekonomiskt bistånd. Barn med sådan bakgrund har mycket lägre betyg i årskurs nio jämfört med andra barn och lägre utbildningsnivå i vuxen ålder jämfört med jämnåriga med samma kognitiva nivå. Dessa barn beskrivs ha ”mycket höga överrisker för ogynnsam utveckling över tid” (s. 11). De områden för mycket höga överrisker som beskrivs är:

”självmordsbeteende, missbruk, kriminalitet, bidragsberoende och tonårsföräldraskap. En nyckelfaktor för att förklara och förstå detta är deras höga förekomst av låga eller ofullständiga betyg från årskurs 9. Omvänt var frånvaron av ”skolmisslyckande” den starkaste skyddande faktorn”. (s. 11).

I rapporten framskrivs:

”Om samhället vill förbättra framtidsutsikterna för utsatta barn är det sannolikt nödvändigt att ge dem ett kraftfullt stöd under skolgången. Skolprestationer är rimligtvis något som kan påverkas, i motsats till exempelvis kön eller erfarenheter från tidig barndom.” (s. 11).

I Skolverkets (2009) kunskapsöversikt ”Vad påverkar resultaten i svensk grundskola?” sammanställs forskning som belyser olika faktorer betydelse för elevers skolprestationer. Rapporten tar upp faktorer från klassrumsnivå upp till systemnivå. En utgångspunkt är att beskriva resultatutveckling i förhållande till reformer och samhällsutveckling sedan nittio-talets början. Tidpunkten, nittio-talets början, är vald förefaller det utifrån resultat som visar att denna tidpunkt utgör inledningen av ett systemskifte inom svensk skola. Decentralisering beskrivs som framförallt kännetecknade för detta systemskifte där kommuner fick huvudmannaskapet för skolorna. Bland annat skulle verksamheten bättre anpassas utifrån lokala förutsättningar där lärares professionella ansvarstagande skulle öka. Stöd och undervisning skulle i högre grad utformas utifrån elevers förutsättningar och behov. Några av de många resultat som lyfts fram i rapporten är en tydlig tendens att individualisera problem. Det vill säga att eleverna ses som orsaker till problem medan orsaker i skolmiljön negligeras. Elever i behov av särskilt stöd placeras i stor utsträckning i särskiljande lösningar, ”i form av särskilda undervisningsgrupper osv” (s. 24). När det gäller sådana lösningar skriver kunskapsöversiktens författare:

”Skolverket slår fast att nivågrupperingar och särskilda undervisningsgrupper måste vara tillfälliga och kontinuerligt utvärderas annars kan så kallade inläsningseffekter uppstå. I ett flertal studier har myndigheten uppmärksammat att stödinsatser sällan utvärderas systematiskt...” (s. 25).

Enligt författarna blir den differentierade undervisningen, det vill säga att duktiga elever styrs till en typ av grupperingar medan elever med svårigheter i skolarbetet styrs till en annan typ av grupperingar, problematisk av flera skäl. Totalt sett uppväger inte de positiva effekterna i högpresterande grupper de negativa effekter i grupper där lågpresterande elever placeras. Därutöver blir det negativa konsekvenser för elever i de negativt differentierade klasserna och här lyfts särskilt stigmatiseringseffekter fram. Eleverna får sämre självförtroende, motivationen för skolans undervisning minskar samtidigt som lärare sänker de akademiska kraven. De genom forskningen för skolprestationer värdefulla lärarförväntningarna och kamrateffekterna uteblir. Därtill rekryteras ofta ”mindre effektiva lärare” till de grupper där det ingår elever med inlärningsproblem. Författarna betonar samtidigt att det är ovanligt med studier där det undersöks hur specialpedagogiskt arbete påverkar elevers måluppfyllelse. Sammantaget av de studier som är gjorda, så har det specialpedagogiska stödet inte visat på vad som beskrivs som ”generella positiva effekter”. Det kan bero på att stödet har varit felaktigt utformat, för lite omfattande eller att de många samtidiga faktorerna leder till svårtolkade resultat. De insatser som sätts in får därutöver olika effekt för olika elever. Det finns elever som fått dåliga likväl elever som fått bra betyg. När det gäller ansvarsfördelning framgår det i studier att elever och elevernas föräldrar i många fall har fått ta ett alltför stort ansvar. Det har skett i en skola med betoning på individualisering med ett förskjutet ansvar från skolan till eleven och elevens föräldrar. Detta får allvarliga konsekvenser för elever där föräldrastödet är svagt.

I rapporten betonas att trots den problematik som finns med differentiering och särskiljande lösningar:

”så ska det inte tolkas som att *alla* elever i *alla* sammanhang gynnas av integration. Detta leder till en ny form av schablonlösning som inte är önskvärd.”
(s. 27)

Enligt Skolverkets utbildningsinspektion (Skolverket, 2007) kan särskilda undervisningsgrupper i vissa situationer vara den enda lösning som fungerar. Ibland fungerar sådana särskilda undervisningsgrupper i överensstämmelse med bestämmelser om särskilt stöd i styrdokumentet och med god kvalitet.

När det gäller den generella utvecklingen inom skolan pekar Rosenqvist på paradoxen att trots den i olika styrdokument tydliga målsättningen för att åstadkomma en inkluderande skola visar flera forskningsstudier och översikter på en motsatt utveckling. Den ökade inskrivningen av elever i särskolan samt antalet särskilda undervisningsgrupper ökar, vilket tydligt visar på en segregering utveckling. Detta sker, enligt Rosenqvist, ”i ljuset av en samhällsideologi som befrämjar integration och en skola för alla.” (se Rosenqvists bilaga 3 i SOU 2003:35, s. 262)

4 Syfte och frågeställningar

Syftet är att utvärdera resursskolan Positivets verksamhet.

Eksjö kommun önskade få följande frågor besvarade genom utvärderingen:

- Hur fungerar resursskolan?
- Vad var tanken från början med resursskolan och hur blev det?
- Vad är resultatet med utgångspunkt från tilldelade resurser?
- Finns det alternativ utifrån aktuell forskning?

Kommunen önskade en utvärdering med användning av fokusgruppsintervjuer där ursprungligen fem grupper skulle ingå (politiker, sektorsledning, rektorer, personal och elever). Antalet grupper har därefter utökats i samråd med Eksjö kommun. Frågorna ovan är utformade av representant/representanter för Eksjö kommun.

5 Metod, genomförande och karaktär på utvärdering

5.1 Utvärderingens karaktär

Uppdraget har tolkats som att kommunen har önskat en intressentutvärdering (se Vedung, 2002). I en sådan beaktas uppgifter från företrädare från så många grupper som möjligt från av verksamheten berörda personer. Det vill säga att så många grupper som möjligt som är berörda på ett eller annat sätt av resursskolan Positivet bör vara företrädare eller ingå i denna utvärdering. Här fanns en balansgång mellan utvärderingens kvalitet avseende möjlighet till bearbetning av fokusgruppernas svar gentemot hur många grupper som kan anses vara intressenter. Förslaget från utvärderaren var att utöka antalet fokusgrupper, vilket har gjorts, med oförändrad resurs/kostnad för kommunen.

5.2 Deltagare i utvärderingen

Följande grupper av personer har ingått i utvärderingen (antalet medverkande personer i parentes före snedstreck och antalet inbjudna efter snedstreck):

- Elever som går i resursskolan Positivet (4⁶/5)
- Elever som tidigare har gått i resursskolan Positivet (5/5)
- Föräldrar till elever som går nu (2/5) och föräldrar till elever som tidigare har gått i resursskolan Positivet (5/5)

⁶ En av eleverna avbröt sin medverkan och erbjöds en intervju i efterhand. Eleven fick intervjufrågor inför besöket. Vid besöket lämnade eleven en mycket kort text med några svar på frågorna.

- Personal på resursskolan Positivt, med personal avses lärare, fritidspedagog, socialpedagoger och verksamhetsansvarig (7⁷/7)
- Rektorer på hemskolor – rektorerna är rektorer för resursskolans elever (5/6)
- Ledningspersonal inom Elevhälsan som utgör ledningsgrupp⁸ för resursskolan (2/2)
- Sektorsledningen för Eksjö kommuns skola (3⁹/3)
- Barn- och ungdomsutskottet (4/6)

Därutöver har enskilda intervjuer gjorts med verksamhetsansvarig för resursskolan, den tidigare verksamhetsansvarige och en av företrädarna för gruppen sektorsledning. Två kortare samtal har också ägt rum. Vid ena samtalet deltog en person från familjeenheten. Denna person fick det ursprungliga uppdraget att starta upp resursskolan. I det andra samtalet medverkade skolpsykologen som har ett ansvar för eleverna på resursskolan.

En stor fördel med det valda upplägget är att utvärderingen ger kunskap om olika intressenters perspektiv och hur olika delar i verksamheten bedöms som mer eller mindre viktiga av olika grupper. Gruppdeltagarna får även möjlighet att beskriva i vilken utsträckning som verksamheten uppfyller det som respektive fokusgrupp har identifierat som särskilt viktigt i verksamheten – utifrån gruppmedlemmarnas perspektiv.

I flera fall har det varit givet vilka personer som ska ingå i utvärderingen. Främst har strävan varit att få med så kallade naturligt avgränsade grupper (Obert & Forsell, 1999). Det är grupper av personer som i något sammanhang kan betraktas utgöra en grupp. Det kan till exempel vara eleverna i en klass, personalen på en skola eller rektorerna i en kommun.

Gruppstorleken för denna typ av utvärdering bör inte överskrida tio personer men kan vara så liten som två personer. Sammansättningen av gruppen bör vara sådan att olika kontrasterande synpunkter kan komma fram och bidra till en bred beskrivning av synpunkter från gruppen och samtidigt ge en bra representation av gruppen (Krueger & Casey, 2008).

Några grupper har varit naturligt avgränsade och av lagom storlek för en fokusgruppsintervju. Urval har gjorts från några grupper, till exempel från gruppen rektorer och gruppen föräldrar. Utvärderaren har här bristfällig kunskap om dessa föräldrar kan ses som representativa för gruppen föräldrar till elever i resursskolan. Detsamma gäller för elevgrupperna samt för rektorsgruppen. När det gäller föräldrar så har, enligt uppgift, föräldrar tillfrågats som är villiga att delta och delge sina erfarenheter i ett intervjusammanhang. När det gäller elever har elever tillfrågats som har varit lätt nåbara och befunnit sig i Eksjö.

⁷ Verksamhetsansvarig, en av de sju i personalen, har intervjuats enskilt efter att ha haft förhinder vid gruppintervjun.

⁸ I denna grupp ingår normalt sett även verksamhetsansvarig för resursskolan som samtidigt ingår i personalgruppen för resursskolan. Oklart är om en av deltagarna i fokusgruppen sektorsledningen även ingår i ledningsgruppen. Här är uppgifterna vid intervjuerna motstridiga.

⁹ Den tredje personen i gruppen fick förhinder men har intervjuats separat med en metodik som var snarlik fokusgruppsintervjuerna.

Det finns ett bortfall i förhållande till antalet inbjudna i flertalet grupper. Bortfallet i respektive grupp är dock förhållandevis litet. I några fall har det framkommit att sjukdom eller resor har varit anledningen till detta bortfall.

För elever under femton år i Fokusgrupperna har föräldrar skriftligt givit sitt godkännande till deras medverkan. Intervjupersonerna har upplysts om att deltagandet är frivilligt och att det är möjligt att avbryta medverkan.

5.3 Intervjuerna

En fokusgruppsmetodik har använts där intervjuaren har eftersträvat att intervjupersonerna har besvarat och inbördes diskuterat frågor som intervjuaren har ställt. Olika personers svar har jämförts och olika svar har ställts mot varandra vilket har lett till nya frågor till intervjupersonerna. Intervjuaren kan här beskrivas även ha varit diskussionsledare (moderator). Vanligt vid fokusgruppsintervjuer är att en observatör också ingår för att observera gruppdynamik och bistå med reflektioner efter fokusgruppsintervjuerna (där även observationer av det som inte sägs, det icke-verbala kompletterar resultaten). Av resurskäl har intervjuaren arbetat ensam.

Samtliga intervjuer har bestått av två delmoment med tanke på att det finns flera frågeställningar som Eksjö kommun vill ha besvarade.

Fokusgruppsintervjuns delmoment 1 – gruppintervju (med fokusgruppsinslag)

I det första delmomentet, i fortsättningen benämnd gruppintervju, har frågor ställts under trettio till fyrtiofem minuters tid som berör olika aspekter av resursskolans verksamhet. Detta delmoment har också avslutat det pass om tre¹⁰ timmar som fokusgrupperna har varit samlade (en halv timmas paus har också ingått i de tre timmarna). En intervjuguide har varit utgångspunkten för de intervjuguide som har använts. För varje enskild fokusgrupp har modifieringar av denna intervjuguide gjorts för att passa den intervjugrupp som har intervjuats. Genom en kontinuerlig resultatsammanställning har frågor från tidigare genomförda gruppintervjuer bidragit till att nya intervjufrågor har tillkommit.

Fokusgruppintervjuns delmoment 2 – fokusgruppsintervju (fullt ut)

Under det andra delmomentet, i fortsättningen benämnd fokusgruppsintervju, har en enda fråga ställts. Denna fråga har varit gemensam för de olika grupperna och som kan ses som ett fokusgruppsstema. Frågan har varit: Vad är viktigt för dig för att resursskolan ska fungera bra?

Meningen med en sådan fråga är att deltagarna i fokusgruppen styr mängden, karaktär och innehåll i de synpunkter som avges. Det har gjorts i en öppen process där författaren till

¹⁰ Intervjutiden för fokusgruppen bestående av elever som nu går på resursskolan var utifrån rekommendation begränsad till en timma. Intervjutiden för elever som tidigare har gått på resursskolan var knappt två timmar inklusive paus

denna rapport har skrivit ner deltagarnas synpunkter. Synpunkterna har med hjälp av projektor hela tiden varit synliga för samtliga deltagare.

Fokusgruppsdeltagarna har lämnat sina synpunkter under cirka fyrtiofem minuter. Det har resulterat i allt från åtta till 23 synpunkter från de olika grupperna. Därefter har intervjuaren arbetat med sammanställning av svar och skrivit ut två dokument till varje fokusgruppsdeltagare. I det första dokumentet har varje fokusgruppsdeltagare fått markera den tredjedel av svaren som personen ifråga anser är viktigast utifrån fokusgruppsfrågan (Vad är viktigt för dig för att resursskolan ska fungera bra?). När alla har gjort detta har dokumenten samlats in. Därefter har varje deltagare fått ett nytt dokument. I detta dokument har deltagarna fått ta ställning till i vilken utsträckning som var och en av samtliga avgivna synpunkter överensstämmer med nuvarande situation på resursskolan. En femgradig skala från ”Stämmer inte alls” till ”Stämmer helt” har använts.

Elever som tidigare har gått på resursskolan och föräldrar till elever som tidigare har gått på resursskolan har fått utgå från den situation som var när eleverna gick på skolan. Eleverna går nu i år ett eller år två på gymnasiet.

Detta delmoment i fokusgruppsintervjun kan sammanfattningsvis beskrivas innehålla tre delar. 1 en inventering av vilka aspekter av resursskolan som är viktiga, 2 en värdering av hur viktiga olika aspekter är i förhållande till varandra och slutligen 3 en skattning av i vilken utsträckning resursskolans verksamhet uppfyller dessa preciserade aspekter av verksamheten utifrån en fem-gradig skala. Medelvärden av uppnåendegrad för respektive grupps aspekter har slutligen räknats fram. Deltagarna har blivit presenterande en sammanställning av gruppens eget lämnade underlag. En kort diskussion av fokusgruppens resultat har följt i samband med denna presentation.

Samtliga fokusgruppsintervjuer har spelats in (ljudinspelning) och vid sammanställning av svar har samtliga intervjuer lyssnats av.

6 Tillförlitlighet

Utvärderingsstudien har gjorts med vetenskaplig systematik och metodik. Däremot har den sammanlagda tiden för utvärderingens arbete varit begränsande på så sätt att det inte har varit möjligt att transkribera intervjuerna vilket har begränsat möjligheterna till tolkning och analys. Varje intervju har dock lyssnats av två gånger i sin helhet i efterhand. I samband med detta har svar från intervjuer skrivits ner från den del av fokusgruppsintervjun där dokumentation med projektor inte har använts (gruppintervjun). En logglista har använts där noteringar med tidsangivelser har gjorts för uttalanden som har bedömts möjliga att använda som citat. Sådana ordagrant återgivna citat ger läsaren en möjlighet att utan förändringar och intervjuarens tolkningar som mellanled få en viss närhet till intervjuerna. Citaten möjliggör också till viss del för läsaren att analytiskt kritiskt värdera resultaten och relatera resultaten till de exemplifierande citat som används. Det vill säga, i rapporten används citat för att redovisa vad som faktiskt har sagts samt för att exemplifiera resultat.

I den del av intervjuerna (fokusgruppsintervjuerna) där dokumentation har gjorts vid intervjutillfället med hjälp av dator med projektor har detta fungerat bra. Samtliga resultatsammanställningar, från samtliga intervjuer har kontrollerats (mot de ifyllda formulären).

Några personer som ingår i grupperna har uppgett att de har haft för lite kunskap och erfarenhet av synpunkter som har lyfts fram som viktiga från gruppen som helhet. De har givits möjlighet att inte ta ställning och lämna blankt i dokumentet de har fyllt i. Läsaren bör ha i åtanke att deltagarnas insyn ibland är begränsad till exempel vad gäller resursskolans inre verksamhet. De synpunkter som ges kan då mer vara uttryck för en uppfattning av vad verksamheten är än baserat på en faktisk insyn.

En utvärderings resultat är relaterat till vilka som ingår i utvärderingen. Någon närmare granskning av vilka deltagare som har deltagit jämfört med den grupp de representerar eller någon djupare bortfallsanalys har inte gjorts. Personalgrupp, familjeenhet, sektorsledningsgrupp och gruppen elever som tidigare har gått i resursskolan har deltagit helt utan bortfall (jämfört med antalet tillfrågade att delta). I fokusgruppen föräldrar deltog samtliga fem tillfrågade föräldrar som hade haft sina barn tidigare vid resursskolan. I gruppen föräldrar som idag har barn som går i resursskolan deltog två av fem inbjudna föräldrar. Samtliga föräldrar bildade en gemensam fokusgrupp vid intervjutillfället.

7 Resultat

Först redovisas intervju svar för besvarande av frågeställningarna

- Vad var tanken från början med resursskolan och
- hur blev det?
- Vad är resultatet med utgångspunkt från tilldelade resurser?
- Hur fungerar resursskolan?

Frågeställningen ”vad var tanken från början med resursskolan och hur blev det?” har i resultatredovisningen alltså delats upp i två frågeställningar. Detta ger förhoppningsvis en större tydlighet.

Därutöver har för utvärderingen viktiga delar fått egna avsnitt med rubrikerna: ”Resursskolans elevgrupp” (kapitel 7.2), ”Målet: att eleven ska återgå till den ordinarie klassen på heltid?” (kapitel 7.4), samt kapitlet ”Alternativ till resursskola” (7.6).

En frågeställning som Eksjö kommun har velat få besvarad är om det beskrivet i forskning finns alternativ till resursskolor. En mindre redovisning av relevant forskning har redovisats i det tidigare kapitlet: ”Några forskningsnedslag” (kapitel 3). I diskussionskapitlet refereras till kapitel 3 i besvarandet av frågeställningen: ”Finns alternativ utifrån aktuell forskning?”. I kapitel 7.4 som också berör alternativ till resursskolor är utgångspunkten i stället svaren på en intervjufråga om vad det finns för alternativ till resursskola.

7.1 Vad var tanken från början med resursskolan?

Intervjusvaren från utskottet, elevhälsan, rektorsgruppen och sektorsledningen visar på att starten av resursskolan Positivet var beslutad för att undvika institutionsplaceringar och göra en lösning på hemmaplan. De ekonomiska skälen var tungt vägande. Kostnaderna inom den sociala sektorn uppges ha skenat under åren 2000, 2001 och 2002 enligt en av utskottets ledamöter. En av ett stort antal åtgärder inom kommunen var att starta resursskolan. Därigenom undveks dyra institutionsplaceringar där dessa också innebar dyra skolkostnader vid institutionerna. Indirekt visar denna beskrivning på att det fanns ett behov av lösningar för elever i kommunen där den ordinarie skolan inte klarade av att möta elevernas behov. Detta framhålls också i flera intervjuer. Det fanns ett behov av en skola för elever där deras dåvarande lösningar bland annat kunde bestå av enskild undervisning i en lägenhet. Enligt beskrivning från Elevhälsan var föräldrar emot en placering utanför kommunen och önskade en lösning på hemmaplan. En rektor säger som svar på frågan ”vad var tanken från början med resursskolan så som ni har uppfattat det?” att: ”den kom till från början för att akut lösa ett elevärende”. Ärendet beskrivs ha varit mycket akut och rektorn som beskriver detta var rektor för denna elev. Rektorn var med och startade verksamheten för denna elev.

Den elevgrupp som ansågs kunna få fördel av en resursskola beskrivs på ett flertal sätt vid intervjuerna. Rektorer beskriver eleverna i vad som skulle kunna sägas vara resursskolans ”personkrets” som: ”kontaktbara elever”, ”elever i gränstrakt” respektive ”elever utan fungerande skollösning”. Elevhälsan beskriver att resursskolan startades för ”institutionsnära elever” och elever som ”har straffat ut sig” från hemskolan. Enligt sektorsledningen var det elever som inte fungerade i enlighet med skolans rutiner och att det var samtidigt en pedagogisk såväl som en social problematik hos eleverna. Beskrivningen av en samtidig social problematik beskrivs av flertalet fokusgrupper och ofta tas familjesituationen upp som en viktig del. Personalen på resursskolan understryker denna beskrivning av att skolan startades just för elever där det fanns såväl en social som en skolmässig problematik. Personalgruppen uppger också att det tidigare ska ha funnits en resursskola i kommunen (oklart vilken som åsyftas) som inte hade fungerat. En rektor för också fram en alternativ förklaring i samband med frågan om ”vilka elever som resursskolan är till för”. Rektorn säger: den vanliga grundskolan passade inte för dem för det var ju inte ointelligenta barn... skolan kan ibland vara fyrkantig i sin organisation”.

Uppdraget att starta en resursskola gick till en person inom kommunen som arbetade inom sociala sektorn. Vid samtal med denna person ges en beskrivning av att skolan startades utifrån principen att föräldrar skulle ha stor delaktighet i skolans verksamhet. Föräldrar till barn som var tänkbara för resursskolan beskrivs i många fall ha haft egna negativa erfarenheter av skolan. Deras medverkan och motivation sågs som en framgångsfaktor. Skolan startades med sin grund i såväl sociala sektorn och skolsektorn. Kompetenser från båda dessa sektorer skulle samverka. I verksamheten innebar detta bland annat att såväl socialpedagoger, lärare och fritidspedagoger skulle ingå i skolans arbete.

I flera beskrivningar beskrivs särskilt ett enskilt föräldrars engagemang och krav på en ändrad skolsituation. De ska ha haft en stor betydelse för att resursskolan startade. För-

äldrarna ansåg att det egna barnets skolsituation var ”undermåligt”. De har också påtalat att ”han behöver hjälp och inte någon artonårig assistent utan någon som kan det här”.

En grundläggande tanke som särskilt lyfts fram av Elevhälsan, var att utforma en skola där det som fungerade skulle behållas. Även om skolsituationen blir ohållbar och det bedöms som nödvändigt att en elev ”flyttas ur trafik” så måste eleven finnas med i något sammanhang i hemskolan. Detta för att eleven ska ha en möjlighet att komma tillbaka till hemskolan. Möjliga omplaceringar är nämligen få eller obefintliga i en kommun av Eksjöns storlek, enligt intervjupersonen. Det fungerande som beskrivs är till exempel om elevens deltagande i något enstaka ämne (Idrott är exemplet som förs fram) fungerar så ska eleven ges möjligheter att fortsätta delta i denna undervisning. Enligt Elevhälsan har detta dock ibland inte varit möjligt på grund av att eleverna har mått alltför dåligt. En princip som beskrivs ha varit viktig för elevernas möjligheter att återvända till hemskolorna är att rektor för eleven vid hemskolan även efter en placering på resursskolan skulle fortsätta vara elevens rektor. Elevhälsan framför som argument att hemskolerektorn därigenom ska känna ett fortsatt ansvar för eleven vilket bidrar till förändringar genomförs i hemskolan. Rektorn har utifrån denna princip inte överlämnat ansvaret till någon annan och principen är en markör av att eleven fortsatt tillhör hemskolan och kommer tillbaka.

Elevhälsan tar upp vad som beskrivs vara ytterligare en ursprunglig tanke med resursskolan. Tanken var att motverka segregering och motverka att resursskolan skulle fungera som en ”slasktratt”. Tillsammans med denna tanke var även tanken, att även det ekonomiska ansvaret skulle ligga på varje rektor. Varje placering skulle belasta hemskolans budget. Denna tanke finns inte kvar. Tyvärr enligt en av intervjupersonerna från Elevhälsan ”för det skulle innebära att det skulle inte bli så enkelt och lyfta luren och bli av med ett problem”. Från den fortsatta beskrivningen i intervjun framkommer synpunkten att det är för lätt att försöka bli av med en elev, dessutom tar resursskolan över kostnaden för elevens skolgång.

Tidpunkten för starten av resursskolan beskrivs också utifrån rent praktiska skäl. En enskild elev hade enskild lägenhetsundervisning och hyreskontraktet gick ut. En akut situation beskrivs ha uppstått där det samtidigt fanns vetskap om att det fanns fler elever vilka hade en skolsituation som var problematisk.

7.2 Resursskolans elevgrupp

Tidigare resultatavsnitt beskrev lite kortfattat den elevgrupp för vilken resursskolan skapades. Verksamheten som sådan är utformad som en åtgärd för att möta behov i en grupp av elever som har hamnat i svårigheter. Det är därför viktigt att lite mer utförligt redogöra för de intervjuvar som tar upp elevgruppens sammansättning vid resursskolan.

Eleverna har själva fått besvara en intervjufråga som löd: ”För vilka elever finns resursskolan?”. De nuvarande eleverna beskriver att alla som behöver hjälp kan få gå på skolan. En annan beskrivning som en annan elev i denna grupp för fram och som samtliga elever

håller med om vid intervjun är att skolan är för ”alla som behöver hjälp med koncentration, bråk och sånt. Dom som har svårt för att lyssna och läsa”.

Inledningsvis beskriver de elever som tidigare har gått på resursskolan att skolan är för dom som behöver hjälp. En elev säger ”mycket är det väl också soc dom flesta som är här har väl kontakt med soc och då är det väl oftast soc som på ett eller annat sätt sätter oss här”. En annan elev invänder och säger ”jag har inte haft kontakt med soc”. En av eleverna beskriver att fler elever skulle behöva ha resursskolans hjälp:

”det är ett fåtal som får den hjälpen som verkligen behöver, det finns en massa elever som verkligen behöver den här hjälpen som ändå sitter till exempel påskolan och inte får någon hjälp och verkligen behöver så då är det bra att det finns en resursskola”

I flera av gruppintervjuerna görs beskrivningar av vad som skulle kunna vara storleken på den elevgrupp (”personkrets”) som skulle kunna ha stor fördel av att gå i resursskolan. En av intervjupersonerna säger att ”vi skulle kunna fylla nio platser till”. En annan intervju-person i rektorsgruppen invänder mot detta.

Enligt en av intervjupersonerna i Barn- och utbildningsutskottet är resursskolan en väldigt liten verksamhet för ett stort behov i en skolverksamhet i kommunen där tjugo tjugofem procent av eleverna bedöms ha särskilda behov. Vid intervjun sägs att ”vi skulle behöva minst två (resursskolor) till det är jag helt säker på då skulle vi lyckas riktigt va”.

Den sociala problematiken

Ett par beskrivningar från rektorsgruppen beskriver social problematik (många fler exempel finns) i samband med elevplaceringar på resursskolan: ”för mig har det varit utåttagande elever som vi inte har klarat i klassrumssituationen”, och ”man måste må bra först för att kunna ta sig till skolan”. Här beskrivs alltså en social problematik som har det gemensamma att rektorerna beskriver det som svårt att hantera denna problematik. Problematiken i sig tar sig dock helt olika uttryck. Bakgrunden till den problematik som skolorna står inför och som manifesteras genom elevernas agerande beskrivs på flera olika sätt. Enligt intervjuerna kan detta exemplifieras enligt följande citat:

”ett djupare perspektiv varför eleverna kommer till resursskolan, en grund är att man inte har satt in insatser i familjen, medvetet inte har satt in stöd enligt LSS det vill säga annan sektor får till följd så blir föräldrarna så pass sjuka att de inte kan ta hand om ansvaret som åligger föräldrar, så det inte fungerar i klassrummet i förlängningen, det är en orsak till att elever placeras i resursskola och det finns konkreta exempel”

Här förs också fram att när sektorerna ska hålla sin budget så blir det negativa konsekvenser för barnen i deras sociala situation. Detta är en bakomliggande viktig faktor för att en del barn enligt intervjupersonen får en svår social situation som leder till en placering på resursskolan.

Inomfamiljära beskrivningar finns där det till exempel är relationssvårigheter mellan föräldrarna eller där föräldrarna har svårigheter i relationen med sitt barn. En av intervjupersonerna från elevhälsan betonar att det inte behöver handla om någon slags misär och att ”du kan vara en väldigt intellektuell förälder men kan ha problematik med ditt barn”. Det kan då enligt beskrivningar handla om svårigheter att sätta gränser. Ett belysande exempel är beskrivningen från en rektor om ”barn som skriker efter tydliga föräldrar som sätter ned foten och inte låter mig bestämma”.

Det finns också beskrivningar där social problematik förefaller till stor del ha sin orsak i hemskolan. Det kan enligt föräldrar handla om att barnet inte har passat in i klassen den har hamnat i, inte trivts i skolan eller blivit utstött ur skolans gemenskap. Misshandel från andra elever och annan mobbning finns med i beskrivningar från föräldrar samt att egna barnen har utagerat när de har blivit provocerade eller blivit orättvist behandlade. Det finns samtidigt beskrivningar från Elevhälsan om väldigt många lärare som har varit mycket rädda för elever som har varit som det beskrivs ”mycket fysiska”.

Enligt Elevhälsan har sociala problem delvis också handlat om sociokulturella orsaker samt att det i några kommunområden har funnits flera institutioner och behandlingshem. I och kring sådana områden blir det utifrån forskning fler familjer som har en social problematik, enligt en beskrivning i intervjun.

Det finns också beskrivningar av att social problematik i skolan, i form av icke acceptabelt beteende (utåtagerande elever), har en biologisk grund. Såväl några föräldrar som Elevhälsan beskriver elever som har neuropsykiatriska problem och som går i resursskolan. Gruppen med neuropsykiatriska svårigheter beskrivs ha blivit större de senaste åren. Diagnosgrupper som nämns är till exempel Asperger, autismspektrumstörning och det finns också någon elev som har utvecklingsstörning.

Elevhälsan beskriver att elevgruppen har förändrats över tid. Det är i stor utsträckning en neuropsykiatrisk problematik idag. Någon förklaring till detta ges inte utan svaret på frågan ”varför?” blir: ”det undrar vi också” och att många fler elever får diagnoser idag i skolan. Tidigare sa man, enligt Elevhälsan, att de flesta barnen hade en social situation som gjorde att det pedagogiska blir lidande. Många elever hade inte några egentliga inlärnings-svårigheter. Idag har eleverna i regel med sig ett funktionshinder som kanske är kopplat till en social situation hemma. Enligt Elevhälsan återfinns den typ av elever som tidigare gick på resursskolan idag istället i hemskolorna. De går i små resursskolor ute på hemskolorna.

En annan biologisk delförklaring ges i rektorsgruppen. En rektor beskriver en elevplacement som rektorn blev mycket förvånad över. Eleven beskrivs ha fungerat väl fram till högstadiet ”och skulle då plötsligt börja på resursskolan”. Det friare systemet på högstadiet med högre kunskapskrav samt ”hormoner som börjar flöda i kroppen” beskrivs som en anledning av en annan rektor. I den efterföljande diskussionen görs följande beskrivning av en av rektorerna:

”Elever på glid hittar varandra väldigt bra på en sju till nio skola. Det är inte de goda exemplen man lär av varandra utan det som är häftigt och inte så bra och lagligt.”

Detta citat pekar på en icke önskvärd förstärkning av en negativ identitetsutveckling. Skolpsykologen betonade starkt vid samtal att en placering på en resursskola innebär att en åtgärd sätts in som starkt påverkar identitetsutvecklingen.

Utöver dessa finns det beskrivningar av elever som kan liknas vid social fobi (en beskrivning som görs vid fokusgruppsintervjun med rektorsgruppen).

7.3 Hur blev det?

Under denna rubrik återfinns svar som besvarar andra delen av den ursprungliga frågeställningen som i sin helhet löd: Vad var meningen med resursskolan och **hur blev det?**

7.3.1 Barn- och ungdomsutskottet – om hur det blev

Enligt Barn- och ungdomsutskottet var bedömningen inledningsvis att projektet med att starta en resursskola hade givit det som var tänkt att uppnå. Vid intervjun betonas att resursskolan fungerade inom avsatta ramar och att verksamheten nådde väldigt höga sociala resultat. Kunskapsmål och elevers lärande var inte så uppmärksammade.

Resursskolan uppfattas av deltagare i intervjun som en lyckad satsning, enligt intervjuvarerna. En av intervjupersonerna beskriver det enligt följande: ”2006 och 2010 fick vi kritik att det är för mycket socialt och för lite skola men det var egentligen det vi skapade”. Samma intervjuperson säger också:

”vågbrytaren för oss är när Skolinspektionen säger att det är för mycket social verksamhet och för lite skola så på något sätt så fel eller rätt så har klientelet krävt att det har varit väldigt mycket social verksamhet”

Initiativet till att starta skolan beskrivs ha kommit från dåvarande sociala nämnden (före omorganisation av Eksjö kommun).

Med vilket underlag och med vilken säkerhet sker uttalanden vid intervjun?

Ett par av intervjupersonerna har lång erfarenhet av att leda de nämnder som har haft ansvaret för beslut kring resursskolan Positivt. De övriga två har haft en kortare och mer begränsad erfarenhet.

När det gäller underlag har någon typ av muntliga beskrivningar gjorts för utskottet eller ledamöter i utskottet i samband med att någon ny elev får en plats på resursskolan. Någon tydlig skriftlig dokumentation eller statistik har inte kommit utskottet till kännedom. Det går inte att urskilja resursskolan i verksamhetsrapporter som upprättas och någon kvalitetsredovisning är inte gjord. Det kan finnas något skriftligt underlag men utskottet har inte begärt att få detta. Kännedom om hur länge eleverna går på resursskolan, var de tar vägen och hur det går för dem längre fram i livet saknas det uppgifter om. Enligt beskrivning i utskottet utgår utskottet från att resursskolan liksom andra verksamheter slår larm om något inte fungerar. Några sådana signaler har inte kommit från verksamheten. Ett

problem omnämns vid intervjun. Det är enligt en intervjuperson ett problem om det är så att ansvarig rektor också har försummat att fånga upp och utvärdera resultat. Innehållet i kritiken från Skolinspektionen beskrivs av en intervjuperson, bland annat vara, att kommunen inte har ett riktigt grepp om man når ett resultat med resursskolans verksamhet.

7.3.2 Sektorsledning – om hur det blev

En av intervjupersonerna uppger att denne är fundersam över om medlen används rätt, om det är för mycket av social verksamhet och om det finns rätt kompetens på resursskolan. En annan av intervjupersonerna tar upp Skolinspektionens kritik att eleverna inte har erbjudits alla ämnen, det är för mycket av social verksamhet och det är för dålig kompetens vad gäller lärarbehörighet. Intervjupersonen tar också upp att det i många kommuner finns diskussioner om resursskola är rätt form. Den tredje intervjupersonen anser sig inte ha tillräcklig kunskap och insyn i verksamheten för att kunna uttala sig i denna fråga ”jag kan den för dåligt”. Samtliga stödjer sig på och hänvisar till kritik som har lyfts fram vid inspektionerna.

Med vilket underlag och med vilken säkerhet sker uttalanden vid intervjun?

Barn- och ungdomschefen har varit chef för barn och ungdomssektorn under en kort tid (ett halvår). Ekonomen har varit med och haft insyn i resursskolan sedan starten och satt inledningsvis med i styrgruppen för resursskolan. En av intervjupersonerna har som en del av sin tjänst varit kvalitetsansvarig för barn- och ungdomssektorn. Personen har arbetat kommunövergripande i Eksjö kommun under fem års tid.

De två personer som besvarar frågan hänvisar främst till inspektionerna av Skolverket och Skolinspektionen. En av intervjupersonerna beskriver sig inte ha fått möjlighet att komma nära verksamheten och fått svar som ”då har vi elever då kan du inte komma”. En annan av intervjupersonerna har besökt resursskolan och samtalat med resursskolans elever. Från intervjugruppen framhålls att det saknas eller saknas skriftligt underlag i form av statistik, arbetsplan, utvärderingar, kvalitetsredovisningar etc. från resursskolans verksamhet.

7.3.3 Elevhälsan – om hur det blev

Vid intervjun framkommer många positivt uttalade bedömningar av resursskolans verksamhet. Resursskolan beskrivs ha haft en positiv utveckling och där verksamhetens betydelse har markerats med bra och ändamålsenliga lokaler och bra kompetens genom de olika yrkeskategorierna. För många av barnen, med tidigare misslyckanden bakom sig, så har resursskolan varit en lyckad och avgörande satsning där de har fått rätt stöd och hjälp. Elevernas självförtroende har byggts upp och deras utveckling har kunnat vändas.

Med vilket underlag och med vilken säkerhet sker uttalanden vid intervjun?

Båda intervjupersonerna ingår i styrgruppen för resursskolan (verksamhetsansvarig vid resursskolan, det vill säga den tredje personen i styrgruppen har inte deltagit i denna intervju utan intervjuats enskilt).

Vid intervjun förs det fram att intervjupersonerna ”vi vet ju inte riktigt om vi når det optimala resultatet på resursskolan, för dom instrumenten har vi inte riktigt för att se på vår verksamhet”. På följdfrågan vad som behövs för instrument svarar intervjupersonen att ”vi skulle behöva bli bättre i vårt kvalitetsarbete där vi följer upp på ett bättre sätt”. I sammanhanget tas också upp det som beskrivs vara elevhälsans dilemma, att det tar lång tid att veta vad som blev effekterna av olika insatser.

7.3.4 Rektorsgruppen – om hur det blev

Vid intervjun beskriver rektorer samstämmigt resursskolan som en lyckad satsning och att de har kunnat se mycket positiva effekter. Rektorerna ger under intervjun flera exempel utifrån elever de har haft på sina respektive skolor där resursskolans betydelse har varit alltifrån lyckat till livsavgörande. Resultatet hade inte nåtts på hemskolorna enligt intervjupersonerna. För en av de tidigare eleverna sägs att elevens tidigare skolgång hade varit bristfällig ”hade ingen skolgång över huvudtaget” och eleven fick en placering på resursskolan i nian. Rektorn säger att ”det är en fröjd att se henne alltså”. Rektorn beskriver därefter att studierna har fungerat bra och att den tidigare eleven också jobbar på fritiden. Rektorn säger: ”jag tror att hon räddades av resursskolan”. Rektorn fortsätter med att säga att det för en handfull av rektorns elever har det varit en positiv effekt även om det inte har gått lika bra för dem som för den med citaten beskrivna eleven ovan. En av rektorerna beskriver utifrån en annan elev, att den största vinsten i det fallet var det för familjen. Familjen fick hjälp med att förstå den egna familjesituationen i samband med placeringen på resursskolan. Rektorn fortsätter beskrivningen med att säga, att få en fungerande skola kan ibland vara en bonus och det primära kan vara att få familjen att överleva. Resultatet för den i exemplet beskrivna familjen hade enligt rektorn aldrig kunnat uppnås i vanlig grundskola eftersom samarbetet skola och socialtjänst inte finns på samma sätt. Enligt rektorn skulle: ”det hade blivit en elev som jag hade anpassat studiegång för och sen gjort en anmälan till socialtjänst, sen hade det ju inte blivit mer, jag hade inte vetat mer”.

En annan rektor lyfter fram att för elever denne rektor har haft kännedom om, så har resursskolan inneburit att de inte har blivit brottslingar. Eleverna på resursskolan beskrivs av rektorn bli väl mottagna och ha kamrater på högskolan samt att de har en status bland eleverna på hemskolan.

En rektor säger att personalen vid skolan funderar mer aktivt på hur eleverna ska mötas, medvetenheten har ökat och tänkandet har förändrats. Resursskolan har en stor del i denna medvetenhet enligt rektorn.

Med vilket underlag och med vilken säkerhet sker uttalanden vid intervjun?

Rektorerna gör erfarenhetsbeskrivningar utifrån kontakter med resursskolan i samband att de själva har haft elever placerade där. En par av rektorerna kan ha sägas ha varit med i starten av resursskolan och på olika sätt bidragit främst till dess inledande verksamhet.

7.3.5 Personalen vid resursskolan – om hur det blev

Personalen är till stora delar nöjda med det arbete som har gjorts, med formen där det sker ett nära samarbete mellan de olika personalkompetenserna och med föräldrar kring varje elev. Vid intervjun säger en intervjuperson:

”vi har pratat om att det är viktigt att någon kommer in utifrån och tittar på verksamheten, vad har vi för styrkor, vi tycker det fungerar bra men vad är det som gör att det fungerar bra?”

I vilken utsträckning som personalen har kunnat nå framgång beskrivs till stor del ha att göra med vilka elever som kommer till resursskolan, i vilken ålder de kommer och hur många terminer de har på sig inför gymnasiet. Ibland har behoven av stöd varit så stora att resursskolan inte har kunnat ge tillräckligt stöd. I sådana fall har behandlingshem med större resurser dygnet runt varit den rätta placeringen enligt personalen. Ofta kommer eleverna i högstadietåldern, till exempel i årskurs nio. De kan ha ett sedan länge invant mönster att inte gå till skolan. Eleverna kan till exempel vara rädda för att gå till skolan för att de är rädda för att misslyckas. Personalen har ett samarbete med föräldrarna som till exempel innebär förtroendet att få nyckel till familjens lägenhet eller hus. En i personalen säger att man försöker samtala med eleven som har stannat hemma ”men det är inte alltid vi får med oss dom absolut inte”.

Den respons som personalen har fått från föräldrar och från elever som har gått på skolan har enligt personalen varit väldigt positiv. Eleverna beskrivs ha känt sig så hemma i resursskolan så att de efter de har slutat vid skolan fortfarande kan komma och hälsa på.

Personalen har för att försöka utveckla verksamheten genom att försöka hitta likvärdiga resursskolor för att kunna få idéer. Studiebesök har gjorts utifrån beskrivningar av verksamheten vid andra resursskolor, men ”vi har inte hittat några där vi kan plocka idéer”.

Personalen säger enhälligt att det inte finns någon specifik kvalitetsredovisning och hänvisar till verksamhetsansvarig. Denne vet bäst vad som finns dokumenterat.

Med vilket underlag och med vilken säkerhet sker uttalanden vid intervjun?

Personalen för fram beskrivningar av den egna verksamheten. Det saknas skriftlig dokumentation och personalen välkomnar att det nu görs en utvärdering.

7.3.6 Föräldrar – om hur det blev

Föräldrarna i fokusgruppen bestod, som tidigare nämnts, av föräldrar till elever som tidigare har gått på resursskolan och föräldrar till elever som går där nu. Från föräldrar till elever som tidigare har gått på resursskolan så uppger dessa att resursskolan möjliggjorde gymnasiestudier när det gäller kunskapsutveckling. Det finns också beskrivningar av hur deras barn utvecklades socialt och kom som det beskrivs ”i balans igen”. En förälder beskriver sitt barn som ”en helt annan människa” efter resursskolan. Eleven kom utan betyg i nian och pluggade upp i stort sett alla betyg på ett år, som föräldern beskriver det. I intervjun beskrivs resursskolans verksamhet som mycket viktig, som en plats där självförtroendet har kunnat byggas upp igen vilket har möjliggjort fortsatt skolgång och en förälder beskriver resursskolans verksamhet som ”livsavgörande”.

Utifrån en annan beskrivning framgår att lärandet i sig inte var anledning till placeringen på resursskolan. Enligt beskrivningen har eleven ”alltid varit godkänd i alla ämnen”. Elevens humör hade förändrats från tiden i hemskolan till tiden efter resursskolan. Eleven brukade vara arg och förbannad i hemskolan när det inte blev som eleven ville, ”till att bli ganska lugn och sansad och tar med ro och det löser sig och jobbar faktiskt på i skolan”. Även denna förälder beskriver egna barnet som ”en helt annan människa” efter resursskolan.

Tillsammans med beskrivningarna om hur det blev på resursskolan så finns det samtidigt flera beskrivningar av den tidigare skolgången. I dessa beskrivningar finns i flera fall en stark kritik mot den tidigare skolgången i hemskolor och brist på stöd. Det har varit brist på stöd även när ett tydligt funktionshinder har konstaterats vid utredning. Det uteblivna stödet, utifrån rektors förklaring att ”det inte har funnits pengar”, beskrivs ha orsakat stora problem: ”hade de lyssnat på oss och sjukvården så hade inte situationen blivit som den blev. Enligt denna och ett par andra föräldrar saknas det i hemskolorna kunskap om neuropsykiatriska funktionshinder.

En annan beskrivning är:

”...(elevens namn) var placerad i en egen lägenhet i ett och ett halvt års tid med en assistent som var dyslektiker och skulle lära honom sina ämnen ... han var placerad med en som inte kunde läsa själv och som skulle lära honom matte svenska engelska, hela köret”

Med vilket underlag och med vilken säkerhet sker uttalanden vid intervjun?

Föräldrarna beskriver främst utifrån egna erfarenheter kring egna barnens situation i resursskolan och indirekt via barnens beskrivningar till föräldrarna om situationen i skolan. Jämförelser görs med erfarenheter från vanliga skolan och kontakter med socialförvaltningen/sociala sektorn. Det är oklart i vilken utsträckning föräldrarna känner till Skolinspektionens rapport och eventuellt har påverkats av skrivningar i denna. Minst en av föräldrarna säger sig känna till att det har varit en inspektion av Skolinspektionen, det finns föräldrar som uppger att de inte alls känner till detta.

7.3.7 Tidigare elever – om hur det blev

Flertalet av eleverna beskriver en skamkänsla de har upplevt över att gå i resursskolan gentemot elever och personal på hemskolan. En av de tidigare eleverna beskriver det som att eleven ville få av huvudet och sparka iväg det för att slippa se allting. En sådan känsla delas inte av alla: ”jag tyckte det var så, jag tyckte bara jag umgicks med problembarn (skratt) så det var inte någon fara med lite mer problembarn (skratt)”. Eleven uttrycker att i stället för att skämmas var det mer en känsla av att känna sig ”udda”. En annan elev säger att ”vissa elever kanske känner sig som om dom är något särbarn eller någonting för att dom går i en speciell skola, blir mobbade”. På följdfrågan ”blir det så?” svarade flertalet (fyra av fem) ja, det blir så. Detta var en anledning till att flera av eleverna inte ville gå på resursskolan. Eleverna beskriver det gruppträck de har upplevt och de felaktiga uppfattningar de anser finns om att alla är ”damp-barn” på resursskolan. En elev säger ”alla utanför har ju fel uppfattningar om den här skolan”.

Trots motståndet mot att vilja gå på resursskolan är alla samstämmiga i att det har varit positivt att ha gått på resursskolan. Personalen gav inte upp, eleverna blev hämtade till skolan och skolan gav eleverna möjligheter att komma tillbaka till vanliga skolor. En av eleverna säger att ”det var i åttan jag insåg att jag verkligen behövde den här hjälpen”. En annan av eleverna säger: ”dom (resursskolan) hjälpte mig att komma in på ett riktigt program så jag inte skulle halka efter ännu mera”.

En av eleverna beskriver att utvecklingen vände helt. Eleven beskriver det som att skolan började först i och med eleven började på resursskolan och att eleven ”nog inte hade klarat” sig utan resursskolan ”jag låg väldigt långt efter... nej jag vet inte vad som hade hänt det hade bara gått neråt direkt”.

Med vilket underlag och med vilken säkerhet sker uttalanden vid intervjun?

Underlaget är elevernas egna erfarenheter från hemskola därefter resursskola och slutligen gymnasieskola.

7.3.8 Nuvarande elever vid resursskolan – om hur det blev

Frågan till eleverna löd ”Vad har det betytt för dig att få börja på och gå på resursskolan?”

En av eleverna säger ”ingenting det har bara förstört relationen med kompisarna”. På följdfrågan ”på vilket sätt” säger eleven att det beror på att skolsituationen är så olika gentemot i hemskolan. ”Vi hinner inte träffas, de andra har för mycket läxor och jag har för lite läxor lite så”. De andra eleverna säger att det är lite så för dem också. Det framkommer att det är stora skillnader mellan eleverna hur ofta de är på sina hemskolor. Detta, säger eleverna, har mycket att göra med hur långt det är till hemskolan.

Med vilket underlag och med vilken säkerhet sker uttalanden vid intervjun?

Underlaget är elevernas egna erfarenheter från hemskola och resursskola.

7.4 Målet: att eleven ska återgå till den ordinarie klassen på heltid?

Det finns inte någon verksamhetsplan specifikt för resursskolan, enligt de gjorda intervjuerna. Någon verksamhetsplan specifikt för resursskolan går inte heller att finna på Eksjö Kommuns hemsida. Den målsättning och de mål som sattes upp för resursskolan och som återfinns i den av Eksjö Kommun gjorda utvärderingen 2004 (Eksjö kommun, 2004) är nu ersatta. De mål som finns är generella mål i styrkort för skolverksamheten i Eksjö kommun. Styrkortet ”Styrkort för utveckling och omsorg om barn och unga” (Eksjö kommun, 2010b) är framtaget av förvaltningen och antaget av kommunstyrelsen 2010-04-14. I den finns generella mål för alla elever i Eksjö kommuns skolor. Vid intervjuerna har efterfrågats om det finns några andra styrdokument utformade specifikt för resursskolan Positivt. Svaret har varit att det inte finns några sådana.

På frågan ”Vilket är det viktigaste målet med resursskolan?” svarar sektorsledningen att det är att eleverna kommer tillbaka till hemskolan. De ska komma tillbaka ”så friska som möjligt”, ”de skulle aldrig kunna diskvalificera sig utan alltid kunna komma tillbaka oavsett vilka dumheter de gör”. På frågan om detta mål nås blir svaret att ingen i sektorsledningen känner till om så sker.

I intervjun med Elevhälsan beskrivs ett stort antal mål på frågan ”Vilket är det viktigaste målet med resursskolan?”. Det framhålls i svaret att skolmål är i första hand, till exempel att kunna få betyg och att nå mål i ämnen. Därutöver finns sociala mål då många mår dåligt på fritiden, eleverna behöver stöd i familjen, eleverna behöver hjälp med intressen och eleverna ska få hjälp med självförtroendet. På frågan om målen nås blir svaret att barnen kommer ofta för sent till resursskolan. Det går inte att uppnå att eleverna får alla betyg under ett år när det har varit många år med mycket frånvaro tidigare. En motsvarande beskrivning sett inifrån resursskolans perspektiv lämnas av den verksamhetsansvariga:

”det här med att vi alltid måste sträva mot strävansmålen och mår dom inte bra så blir det ibland lite absurt i det hela, har vi elever som vi knappt inte får hit och får vi hit dom och får dom att jobba och vilja och lusten och det och dom kanske är på en femmans sexans nivå och går i åttan säger vi, och så ska vi nå strävansmålen i år nio det blir lite absurt i det hela så att säga och målet är att vi ska dit så det är det vi jobbar mot, men i det direkta elevarbetet så är det ju inte alltid som det går att ha det fokuset”

På samma fråga, om vad som är viktigaste målet, svarar en intervjuperson i rektorsgruppen: ”tittar du på vårt uppdrag så är det att eleverna når så hög grad av måluppfyllelse som är möjligt”. Därefter beskrivs ett långtgående mål som är en familjeinsats. Målet med måluppfyllelse beskrivs uppfyllas bättre på resursskolan än i hemskolan. En av rektorerna säger: ”skulle man kunna tänka på skolan på ett annat sätt tänker jag en skola, man går på den och när man är färdig så flyttar man eller så går man kvar där, det är ett komplement”

När frågan, ”Vilket är det viktigaste målet?” ställs till personalen blir svaret:

Intervjuperson 1: *det beror på vem du frågar*

Intervjuare: *om ni utgår från ert perspektiv?*

Intervjuperson 2: *vi har oftast ett uppdrag att följa från skolan*

Intervjuare: *hur ser det ut?*

Intervjuperson 2: *generellt är det viktigaste målet att eleverna ska få en fungerande skolgång och en fungerande social situation*

Intervjuperson 3: *ja det är ju det vi är till för*

På frågan om målet nås blir svaret som flertalet instämmer i: ”ibland”. En av intervjupersonerna säger att det inte alltid är klart vad som menas med en fungerande skolgång. Frågan ställs av en av intervjupersonerna om en fungerande skolgång på resursskolan kan räknas som ett mått.

Frågan om vad som är det viktigaste målet ställdes inte till utskottet eftersom den togs upp inledningsvis på initiativ av utskottets medlemmar. En av intervjupersonerna sa:

”ingångsvärdet har varit att placera så kort som möjligt, ha eleven i resursskolan ta tag i sociala aspekter, ta tag i undervisningens pedagogiska aspekter och om möjligt få eleven tillbaka i klassen...hela tiden ett positivt anslag att göra placeringen i resursskolan så kort som möjligt.

En annan intervjuperson i utskottet säger att till att börja med ”så kan inte kunskapen i dom olika ämnena vara det högsta målet utan det är faktiskt att få en stabil situation”.

Därefter beskrivs vid intervjun att en del av placeringarna har varit av så tung art att det inte har varit möjligt för dessa elever att komma tillbaka till sin klass. I en del fall efter några års kämpande i resursskola så har det ändå blivit en institutionsplacering eller placering i familjehem.

I intervjun med nuvarande elever beskriver de tre eleverna att en återgång till hemskolan är det viktigaste målet. En av eleverna uttrycker det enligt följande: ”målet är ju att man ska komma tillbaka till klassen och börja där för evigt ända till nian, det är ju målet för skolan”. Att nå målet att komma tillbaka till hemskolan är detsamma som att lyckas. En annan elev beskriver en tidigare elev vid skolan: ”han kom tillbaka till sin klass för cirka två år sen han hade ju lyckats så himla bra... jag är väl en av dom som inte kommer att lyckas”.

I vilken mån återvänder elever till den ordinarie klassen på heltid? Det saknas ett underlag för att klargöra detta. Någon sådan uppföljning är inte gjord. Som framgår av föregående stycke så blir det för ett mindre antal elever en institutionsplacering eller familjehemsplacering efter en tid vid resursskolan. Vid intervjuerna nämns få elever som går tillbaka till sina tidigare klasser på heltid. Enligt personal på resursskolan är det fyra fem elever som har gått tillbaka helt till sin tidigare skola. Eleverna kommer främst under högstadietiden till resursskolan och avslutar ofta grundskoletiden där. Eleverna fortsätter därför ofta till ett program på gymnasiet, företrädesvis enligt intervjusvaren så blir det Iv-programmet. Det saknas också ett underlag som beskriver hur länge eleverna går på resursskolan. Ibland kommer eleverna till nionde klass och då blir det en placering under ett års tid. Det har förekommit att en elev har varit placerad på resursskolan i fem års tid. Vanligtvis enligt personalen på resursskolan är det ett genomsnittlig tid på cirka tre år vid resursskolan. Men hur lång tid eleven har varit placerad beror på hur tiden ska räknas. Det är inte en verksamhet där eleven blir inskriven och har all sin tid vid resursskolan för att sedan avsluta sin studietid lika tvärt. Elevernas tid vid hemskolan utökas efter hand om det är möj-

ligt. Även efter det att en elev har slutat så finns kontakten med resursskolan kvar genom samtal i cirka ett halvårs tid.

Det finns också elever som delvis har eller har haft delar av sin skolgång på hemskolan, även om de inte har återgått helt till sin hemskola. En princip har också varit att bibehålla kontakten med hemskolan genom att låta eleverna ha en del av sina lektioner i sin tidigare klass, i de fall detta har bedömts som lyckat.

7.5 Hur fungerar resursskolan?

I den del av intervjuerna som har varit renodlat fokusgruppsintervjuer har ett fokustema använts och frågan som har ställts var: ”Vad är viktigt för dig för att resursskolan ska fungera bra?”. Denna enda fråga har varit gemensam för alla fokusgruppsintervjuer. Fokusgruppsdeltagarna har fört fram synpunkter och värderat enskilt vilka som är viktigast (1/3 av svaren). Slutligen har varje deltagare fått skatta i vilken utsträckning som det som uttrycks i synpunkterna, överensstämmer med resursskolans verksamhet. I bilagor finns samtliga fokusgruppsammansättningar från denna del av intervjuerna. Korta kompletterande och förtydligande kommentarer ges från det som sades vid denna del av intervjuerna. Resultatredovisningen koncentreras här främst till de synpunkter som har värderats vara viktigast vid respektive fokusgruppsintervju. För intressenter och läsare av rapporten kan det dock vara minst lika givande att titta närmare på övriga synpunkter. Detta är viktigt som vägledning inför beslut om olika satsningar. En synpunkt kan ha fått mycket hög skattning (med höga värden i form av många fyror och femmor). Om den samtidigt inte skattas som mycket viktig av deltagarna så bör en noggrann övervägning göras innan mer resurser satsas på detta område. En förutsättning är samtidigt att gruppdeltagarna vid fokusgruppsintervjun har representerat sin grupp på ett bra sätt. Det är svårt att få klarhet i om så har varit fallet i samtliga grupper.

7.5.1 Nuvarande elever (en elev hade lämnat fokusgruppsintervjun)

Ingen av synpunkterna har av samtliga tre elever värderats tillhöra de mest viktiga. Två av eleverna har värderat det som viktigt att ofta (minst en gång i veckan) få vara i hemklassen. Två av eleverna har värderat det som viktigt att skolarbetet ges mer utrymme. I den förklarande texten inom parentes (se bilagan) har detta förtydligats med att det är för mycket studiebesök och andra aktiviteter. En poäng med resursskolan, enligt eleverna, var att kunna arbeta ifatt. Eleverna beskriver att, om det är mycket studiebesök och andra aktiviteter, då blir det ännu svårare att komma ifatt eleverna i hemskolan. I skattningen (femgradig skala ”Stämmer inte alls – Stämmer helt”) av i vilken utsträckning som innehållet i dessa synpunkter uppnås har två elever skattat möjligheten att ofta få vara i klassrummet med en etta. Det innebär att de anser att detta inte stämmer alls. En av de tre eleverna har däremot satt en fyra. Det ska utläsas som att eleven anser att detta stämmer bra.

Det framgår av diskussionen att det är mycket stora skillnader mellan dessa tre elever, avseende hur ofta de får vara i hemklassen.

På motsvarande sätt skiljer sig svaren åt mellan eleverna när det gäller synpunkten om att det är viktigt att skolarbetet ges mer utrymme. Två av eleverna svarar med en etta, vilket innebär att skolarbetet inte alls ges det utrymme eleverna ser som viktigt. En av eleverna anser dock att skolarbetet ges mer utrymme. En liknande synpunkt finns med och eleverna har haft stort sett samma svarsmönster på denna. Synpunkten är ”Det är viktigt att ha längre skoldagar för att hinna med skolarbetet (för att hinna ikapp).”

Det är sammantaget en stor andel satta ettor vid denna fokusgruppsintervju.

7.5.2 Tidigare elever

Den viktigaste synpunkten om vad som är viktigt för att resursskolan ska fungera bra är att: ”det finns tillräckligt mycket resurser vilket innebär en lärare på fyra elever”. Medelvärde vad gäller skattningen är också mycket högt (4,8). Därefter som mest viktiga är fyra synpunkter. Vardera av dessa fyra synpunkter har tre av eleverna värderat som tillhörande den viktigaste tredjedelen av synpunkterna. Det är lärande utan stress, lärare som har erfarenhet av att hantera många olika slags situationer som ger problem (elevers personlighet, familjesituation, hur eleverna mår), mer öppenhet om vad resursskola innebär och bra belöningsystem. När det gäller belöningsystemet så beskrivs vid intervjuerna främst en slags feed-back som framhäver det som har fungerat bra. De flesta av dessa fem synpunkter som har värderats högt har fått en hög skattning. Undantaget är ”öppenheten om vad resursskolan innebär” som relativt samtliga övriga synpunkter har skattats lägst (3,0).

Det är sammantaget en stor andel satta femmor.

7.5.3 Föräldrar

Den synpunkt som flest föräldrar (fem av sex) värderar som viktigast är att kommunikationen mellan föräldern/föräldrarna och personalen är bra. Den har föräldrarna skattat högst, då samtliga föräldrar har markerat att så är/ har varit fallet genom skattningsalternativet 5 (överensstämmer helt). Kommunikationsaspekten tas också upp i en annan av synpunkterna som två har värderat som mycket viktig. Det handlar då om vikten av en tät kommunikation mellan skola och föräldrar som vid diskussionen beskrevs vara särskilt viktig i början när eleven har kommit till resursskolan. Även denna synpunkt har skattats med idel femmor, det vill säga ”överensstämmer helt”. Här är det alltså en stor överensstämmelse vad gäller innehållet i synpunkten och mycket stor vad gäller svarsmönstret.

Den utifrån gruppen näst mest viktiga synpunkten är att ”resursskolan ser hela familjens situation och tar hänsyn till denna”. Även vad gäller denna synpunkt har många föräldrar en hög skattning, som alltså visar på en hög överensstämmelse (4,5).

7.5.4 Personal vid resursskolan

Den enskilt viktigaste synpunkten enligt personalen är att ”personalen har olika utbildning, kunskaper och kompetenser (pedagogiskt eller inom socialtjänst)”. Samtliga i personalen har med denna synpunkt bland den tredjedel viktigaste andelen synpunkter. Medelvärde, det vill säga gruppens skattning avseende överensstämmelsen är 4,3. I diskussionen understryks att det är de olika kompetenserna tillsammans och samarbetet mellan per-

soner med olika kompetens som är styrkan vid resursskolan. Vid ett annat skede av fokusgruppsintervjun förs det fram att det i den lilla personalgruppen är omöjligt att täcka upp med fullständig behörighet i samtliga skolämnen.

Direkt i anslutning till att synpunkten om utbildning, kunskaper och kompetenser framfördes vid intervjun betydelsen av att ”personalen har ett lösningsfokuserat synsätt”. Detta perspektiv beskrivs av intervjupersonerna som en gemensam grund för alla som arbetar på resursskolan. Denna synpunkt har fem av intervjupersonerna värderat som särskilt viktig. Det finns ytterligare en synpunkt som har en snarlik betydelse ”personalen har en gemensam vision och synsätt (LIP)”. LIP är en förkortning av LösningInriktad Pedagogik vilket är det lösningsfokuserade synsätt som beskrivs som en grund för arbetet på resursskolan. Två sådana snarlika synpunkter ska helst inte komma med i en sammanställning eftersom intervjupersonerna kan välja att bara ta med en av dem. En sådan synpunkt riskerar därmed att få skattningar fördelade på ett sätt så betydelsen av den inte kommer fram. Det finns alltså en möjlighet att alla sex intervjupersoner (och inte fem) egentligen har ansett denna synpunkt som så viktig att den tillhör den tredjedel av de synpunkter som är viktigast. Medelvärde i skattning är i båda fallen 4,0.

Den tredje viktiga synpunkten är att ”det finns en dialog och samverkan med socialtjänst, hemskola, elevhälsa och Bup utifrån enskilda elevers behov”. Skattningarna varierar mellan 3 och 4 (m = 3,5).

Den synpunkt som skattas högst (4,7) men inte har tagits med av någon i personalen som att den tillhör den tredjedel av de viktigaste synpunkterna är: ”personalen har valt att jobba inom resursskolan”. När viktning och skattning skulle göras så framgick det av frågor att denna synpunkt var svår att ta ställning till. Det framfördes att det tidigare har förekommit att personal utifrån övertalighet har placerats på resursskolan mot sin vilja. Detta har enligt personalen fungerat dåligt. I nuvarande resursskola har samtliga valt att arbeta inom resursskolan med den typ av problematik som finns och med medvetenhet om att arbetet är påfrestande många gånger.

I skattningen har ingen i personalen skrivit en etta (1= stämmer inte alls).

7.5.5 Rektorer vid hemskolor

Fyra av fem rektorer värderar sammantaget som mest viktigt att ”dokumentationsansvaret är tydligt och följer lagstiftningen (finns gemensamma rutiner)”. När dokumentationsansvaret lyfts fram som synpunkt och vid diskussionen när denna synpunkt formuleras fram, fastslås att dokumentationen tar mycket lång tid i en organisation som är uppbyggd kring samordning. En av intervjupersonerna beskriver att ”sex olika chefer är inblandade i eleverna på resursskolan och personalen två chefer som ska styra och leda dom, och ett antal chefer som är rektorer över eleverna som går här och den här dokumentationen, då faller mellan stolarna”. Därefter säger samma person att ”det har vi ju rätat upp delvis”. I skattningen av denna synpunkt är medelvärdet 2,6.

Fyra av synpunkterna har tre av rektorerna värderat som mycket viktigt. Det handlar om vikten av ”en noggrann överlämning mellan hemskola och resursskola” (medelvärde 4,6), ”att resursskolan samordnar nätverket kring elev, skola och familj” (m=3,8) att ”resursskolan ser till hela elevens utveckling” (m=3,4), ”att kommunen (samtliga kommunsek-

torer) har ett gemensamt ansvar kring enskilda elever utifrån elevens behov och förutsättningar” (m=2,0) och att ”en (1) chef (rektorsbehörighet) leder och styr resursskolan”. Den sista synpunkten kring chefsskapet har fått en mycket låg skattning med fyra ettor och en tvåa (m=1,2). Det framkommer också att det i rektorsgruppen finns osäkerhet om vem som är rektor för resursskolan. En av cheferna för Elevhälsan förs till exempel fram som rektor för resursskolan. Denna uppfattning ställs mot en annan uppfattning av en av de andra rektorerna som säger att chefen ifråga är chef för personalen men inte rektor för eleverna. Detta leder till en diskussion kring ledarskapet där gruppen är överens kring att rektorerna vid hemskolorna ska ha ansvaret för eleverna vid resursskolan, men att det finns en rektor som dessutom är ansvarig för resursskolans verksamhet. Denna ska då ha kvalitetsgranskningsansvar och personalansvar. En problematik som då uttalas i gruppen är att det då inte får bli en konstruktion där två rektorer har ansvar för en och samma elev, då det bryter mot skollagen.

Vid tre av synpunkterna finns det nästan enbart ettor angivna (1=stämmer inte alls). Två av dessa synpunkter är av organisatorisk art medan den tredje tar upp ett bonussystem. Det är inte enbart i denna grupp som en sådan tanke med belöning har väckts som ett incitament till att få ett bättre pedagogiskt arbete eller reducera kostnader.

7.5.6 Elevhälsan¹¹

De två medlemmarna i fokusgruppen Elevhälsan har båda värderat fyra synpunkter som särskilt viktiga. Det är enligt dessa båda personer viktigt att: ”alla som arbetar på resursskolan vill arbeta där (eget beslut)” (m=5,0), ”att resursskolan hela tiden arbetar för att eleven ska tillbaka till sin hemskola” (m=4,5), att ”alla som arbetar på resursskolan har rätt kompetens” (m=4,0) och att ”samverkan fungerar bra mellan rektorer för hemskolor och rektor för resursskolan så eleven känner att eleven har sin placering på sin hemskola och har kvar sin rektor” (m=3,5).

Denna grupp har en hög värdering av målet att elever som går på resursskolan ska tillbaka till sin hemskola. Skattningen står för att detta sker i stor omfattning (en fyra respektive en femma är markerad).

Det förekommer ingen skattning under 3,0 i medelvärde i denna grupp, inga ettor finns skrivna.

7.5.7 Sektorsledningen

Återbud till det ordinarie fokusgruppsstillfället medförde att en separat intervju genomfördes med den person som är kvalitetsansvarig. Ett upplägg med inventering av viktiga synpunkter, värdering av dessa samt skattning gjordes enskilt med denna person/kvalitetsansvarig som ett försök. Därför finns två resultatbilder från denna grupp (två bilagor).

¹¹ Familjeenhetens chef kunde inte närvara under hela fokusgruppsintervjun. Värdering och skattning av synpunkterna har därför gjorts av denna intervjuperson vid en annan tidpunkt.

Vid det ordinarie fokusgruppsstillfället med två personer närvarande värderades synpunkten ”att personalen har ett utmanande bemötande” (Här: att lösa framtida situation, gå vidare) som viktigast. För denna synpunkt liksom för flertalet andra synpunkter saknas en skattning. Ekonomen liksom den nyligen tillträdde Barn- och ungdomschefen beskrev att de ansåg sig ha för lite kunskap om resursskolans verksamhet. Därför är få skattningar gjorda.

Kvalitetsansvarig lyfter fram fem synpunkter som särskilt viktiga. Det är personalgruppens funktion, positiva höga förväntningar, goda möjligheter till ett lustfyllt och meningsfullt lärande, att resursskolan har och ingår i en tydlig organisation och att det finns ett systematiskt kvalitetsarbete. Personalgruppens funktion skattas högt medan organisation och systematiskt kvalitetsarbete skattas lågt.

Sektorsgruppen som fokusgrupp blev splittrad på grund av de två tidpunkter när intervjuerna gjordes. Underlaget i form av skattningar blev litet på grund av intervjupersoners begränsade insyn i resursskolans verksamhet.

7.5.8 Barn- och ungdomsutskottet

Utskottets viktigaste synpunkt för att en resursskola ska fungera bra är att ”resursskolan har rätt utbildad personal (lärare, socialpedagoger, fritidspedagoger) som fungerar tillsammans och utifrån barnens behov” (m=3,8). Tre av fyra av utskottets ledamöter har valt ut denna synpunkt som särskilt viktig.

Därefter har följande fem synpunkter markerats som särskilt viktiga av två av de fyra intervjupersonerna: ”en tät och fungerande kontakt mellan resursskola och hem” (m=4,0), ”ett fungerande samarbete mellan resursskola och skola” (m=3,7), att ”resursskolan stärker det sociala skydds nätet och använder familjecentralens resurser” (m=3,0), att ”mål bilden är att eleverna från resursskolan ska återvända till hemskola”(m=2,8) samt att ”det är hög ambitionsnivå avseende skolresultat” (m=2,3).

Det finns vid skattningen ett bortfall där intervjupersoner beskriver en avsaknad av insyn och erfarenhet av resursskolans verksamhet. Målet att eleverna från resursskolan ska återvända till hemskolan är angivet som viktigt av två av intervjupersonerna. Skattningen är markant lägre än Elevhälsans skattning av en likadan synpunkt (2,8 jämfört med Elevhälsans 4,5).

7.6 Alternativ till resursskola

En fråga som har ställts vid intervjuer är om intervjupersonerna har några tankar om hur ett alternativ till en resursskola skulle vara utformad. En intervjuperson vid Elevhälsan framhåller att det är viktigt att undvika segregering. Placering på resursskola görs bara för de elever som kan få det bättre på resursskola och inte av anledningen att de upplevs som jobbiga i hemskolan. Det finns väldigt ofta en attityd bland lärare enligt samma intervjuperson att:

”jag är här för att undervisa dom barnen som vill pedagogiskt något så att säga och barn med funktionshinder ser dom inte som sina, för dom är för jobbiga helt enkelt och där måste vi få en attitydförändring och vi måste få större kunskaper för att kunna ta emot alla barn i skolan”.

Det finns enligt intervjupersonen skillnader mellan skolor i deras sätt att arbeta med elever i behov av särskilt stöd. Därefter beskrivs en rektor som utbildade sin personal vid skola x och utformade en flexibel organisation med utgångspunkt från barnen i behov av särskilt stöd. Utgångspunkten var att de andra barnen klarade olika organisationsformer bra och inte påverkades så mycket av den organisatoriska utformningen. Ändringar gjordes av klassbesättningar och scheman. Detta påverkade också synen och tänket kring elever i behov av särskilt stöd. Arbetsätt och prioriteringar vid skolan uppges ha medfört ett minskat behov av resursskoleplaceringar. Samma intervjuperson framhåller också att det finns rektorer vid skolor som ser en resursskoleplacering som ett misslyckande och därför inte vill söka en elevplats vid resursskolan. Detta medför att elever ibland kommer för sent till resursskolan och det stöd som eleverna kan få där. Såväl föräldrar som personal vid resursskolan gör liknande beskrivningar. Konsekvenser kan vara stora kunskapsluckor hos elever och elever som har etablerat olika skolmotståndsmönster som är mycket svåra att bryta.

Skola x har omnämnts även vid andra intervjuer. En intervjuperson i fokusgruppen Utskottet kommenterar skolan och uppger att rektorn satte in mycket resurser på individerna med målsättning som nog var att inte behöva använda sig av resursskolan. På följdfrågan om detta fungerade? Blev svaret från en annan av intervjupersonerna att ”han klarade det men därmed inte sagt att alla andra klarar det”. Rektorn uppges ha specialutbildat många lärare för att öka skolans kompetens och kunskap i en långsiktig satsning utan några extra resurser: ”så dom hade kompetens att klara i princip allt”.

När rektorn slutade uppges skolan ha förändrats. Enligt en intervjuperson ”så höll det så länge man hade ett gemensamt tänk”. Att undvika särlösningar beskrivs som svårt så länge det inte kan åstadkommas en högre lärartäthet i kommunen.

Vid intervjuer med sektorsledning och personal vid resursskolan har också jämförelser med hemskolan gjorts. Medan en stor del av rektorerna och lärare vid hemskolor välkomnar elever tillbaka och underlättar en återgång så finns också exempel på motsatsen. Olika rektorer är till exempel olika mycket ansvarstagande för sina elever på resursskolan och visar på olika inställning till eleverna. Ekonomiska överväganden finns också med i sammanhanget enligt intervjuaren. I vilken utsträckning en hemskola kan vara ett alternativ, kan sägas vara beroende av vilken hemskola eleven tillhör.

Nuvarande verksamhetsansvarig beskriver att resursskolan kan ha arbetat målinriktat under en tid för att en elev ska komma tillbaka till en hemskola och så har ingenting hänt i hemskolan. Verksamhetsansvarig betonar att ”man måste arbeta lika mycket med verksamheten där som man gör med eleven här, om inte ännu mer, där felar vi ju kraftigt tycker jag”. På följdfrågan: ”Vilka är vi?” blir svaret:

Det är vi resursskolan och rektorer och hemskolan och så vidare det är det har lite tidigare varit får vi bort eleven så blir vi av med den det är inte så vi vill jobba utan vi är ju en del av hjälporganisationen eller vad vi ska säga för en

skola för alla och ett mål måste vara att en sådan här verksamhet inte ska behöva finnas, vi ska egentligen jobba bort oss själva men som kommunen ser ut idag kan man inte möta alla eleverna till fullo i skolorna

En av rektorerna i rektorsgruppen framhåller att resursskolans personal på ett betydelsefullt sätt har påverkat synsätt och tänkande vid denna rektors skola bland personalen.

Ett annat alternativ som en intervjuperson från Utskottet för fram är en satsning i form av ett ”helhetsgrepp” på resursskolor som kan ordnas i hemskolorna. En annan av intervjupersonerna säger att det görs redan.

8 Diskussion

Detta avsnitt kommer inledningsvis att vara indelat utifrån de frågeställningarna som är utgångspunkten för denna studie. Sist följer en slutdiskussion.

8.1 Svar på frågeställningarna: ”Vad var tanken från början med resursskolan och hur blev det?” samt ”Vad är resultatet med utgångspunkt från tilldelade resurser”?

Verksamheten inom resursskolan har, vad som framgår av resultatdelen, i mycket stor utsträckning utformats i enlighet med utgångspunkter som verksamheten startades upp utifrån. Verksamheten förefaller i stor utsträckning fungera så som den beskrivs kapitel 2.1 det vill säga i 2004 års interna projektutvärdering. Dock är det främst elever i högstadietåldern som går på resursskolan, vilket inte var tanken från början. Uppenbart har sociala men även, och kanske främst, ekonomiska mål varit i förgrunden när resursskolan startades. Detta framgår tydligt vid intervjuerna men dock inte i kommunens egna utvärdering där ekonomiska aspekter inte tas upp. I utvärderingen lyfts det fram att skolan startades för att ”förbättra situationen för barn och ungdomar i behov av särskilt stöd och deras familjer” (Eksjö, 2004, s. 2). Initiativet till att starta resursskolan togs från dåvarande socialförvaltningen som en del i ett omfattande åtgärdspaket för att få ner kostnader inom den sociala sektorn. De dyra institutionsplaceringarna skulle om möjligt ersättas med lösningar på hemmaplan, det vill säga i kommunen och inom en kommunal verksamhet. Lösningen blev en central särskild undervisningsgrupp som fick namnet Positivt. Flera saker talar för att tyngdpunkten har varit sociala mål snarare än skolmål. En person anställd inom den sociala sektorn fick uppdraget att starta upp verksamheten. Som verksamhetsansvarig anställdes en person med utbildning för den sociala sektorn för att leda verksamheten. Bland personalen anställdes personer från sociala sektorn i lika stor utsträckning som från skolsektorn och i verksamheten. Socialpedagogerna ifråga har även fått undervisande uppgifter i resursskolan. Därutöver har elever vid skolan, som det beskrivs, funnits i någon typ av social problematik. Den betoning på social verksamhet på

bekostnad av pedagogisk verksamhet, enligt kritik i inspektionsrapporter, är därmed inte svår att förstå. Denna medvetenhet finns också bland intervjuade personer. En av Barn- och ungdomsutskottets medlemmar hänvisar till kritiken från inspektionerna och säger att för elevgruppen krävdes mycket social verksamhet och att kommunen fick den skola den skapade.

Det bör noteras i sammanhanget att resursskolan skapades med en elevgrupp i åtanke. Enligt beskrivningar som görs, återfinns elever från denna ”elevgrupp” i stor utsträckning idag i hemskolorna, ofta i särskilda undervisningsgrupper i hemskolorna. Elever som idag kommer till resursskolor har i stor utsträckning någon typ av funktionshinder enligt flera intervjupersoner. Det är möjligt att det har skett en förändring av vad som ibland i denna utvärdering har kallats för resursskolans ”personkrets”. En alternativ möjlig förklaring skulle kunna vara att de beskrivna ”förändringarna” beror på en generellt ökad neuropsykiatrisk diagnosticering. En ökad neuropsykiatrisk kompetens efterfrågas också av föräldrar och även av personal vid resursskolan. I samband med att reglerna för att gå på särskolan ändras framöver kan sammansättningen av elevgruppen vid resursskolan komma att förändras. Elever med autism utan utvecklingsstörning, vilka inte längre får gå i särskolan kan eventuellt komma att ingå i resursskolans verksamhet. Det kommer sannolikt i så fall medföra krav på ökad neuropsykiatrisk kompetens. Det kan också innebära att resursskolans kompetens behöver ses över.

Sett utifrån personalperspektiv, arbetar personalen med att förmå elever att över huvud taget vilja gå till skolan. Eleverna beskrivs ha stort behov av att få en stabil situation och få en stark självförtroende. Utifrån personalens perspektiv har det varit svårt, om inte omöjligt, att göra en annan prioritering. Det innebär en nödvändig fokusering på omsorg om eleverna. Den typen av nödvändiga prioriteringar lyfter också Severinsson (2010) fram i sin avhandling. Genom att erbjuda en verksamhet med hög grad av omsorg ges förutsättningar till att utveckla en personlig relation till eleverna. En sådan relation verkar vara mycket viktig eller rentav nödvändig för att ge goda förutsättningar för lärande vilket har påvisats i en avhandling av Hugo¹² (2007).

Flera intervjupersoner framhåller resursskolans verksamhet som mycket viktig. Inte minst föräldrar och tidigare elever beskriver verksamheten som ytterst viktig, för eleverna och för elevernas familjer. I en del fall beskrivs verksamheten till och med som livsavgörande. Det finns samtidigt synpunkter från fokusgruppsintervjuer där intervjupersonerna har varit mer tveksamma till resursskolans verksamhet och om pengarna är rätt satsade. Intervjupersonerna har, verkar det utifrån svaren, tagit stort intryck från den kritik som har lyfts fram i inspektionsrapporterna. Kritik har riktats mot den pedagogiska styrningen och att det har varit för lite betoning på lärandemål. Denna kritik som lyfts fram i dessa rapporter bör ses i relation till Skolverkets rapport från 2009 och Socialstyrelsens rapport från 2010. För elevernas framtid är det, som det framgår av dessa rapporter, ytterst viktigt att deras utbildning tas på största allvar. Många elever kommer enligt intervjuerna till resursskolan med mycket stora kunskapsluckor. Det krävs sannolikt ett mycket omfattande stöd till eleverna för att kompensera för dessa. Om och i vilken utsträckning detta sker

¹² Martin Hugo följde i sitt avhandlingsarbete elever i liten undervisningsgrupp på individuellt program. Elever bar med sig mycket negativa tidigare erfarenheter från sin egen skolgång.

och vad som blir resultatet av insatsen som resursskolan utgör saknas det underlag för att bedöma. Här har det också riktats kritik mot bristen på uppföljning av elevernas situation efter resursskolan. Sett till målet att eleverna ska återvända till sin hemskola så är det få som gör det. Eleverna fortsätter i regel sina studier på gymnasiet individuella program. Hur det sedan går för dem är det alltså ingen som har överblick över.

Hur var det då med de ekonomiska målen? Det finns inte mycket underlag för att bedöma detta. Ett sådant underlag har efterfrågats vid intervjuerna men det förefaller saknas en sådan uppföljning eller sammanställning. Enligt fokusintervjun med utskottets ledamöter så nåddes mycket goda sociala resultat och kommunen var mycket nöjda med utfallet under de första åren. Men, som har påpekats tidigare, förefaller det saknas en ekonomisk beräkning. Det är å andra sidan inte helt enkelt att klargöra i vilken utsträckning som resursskolan är lyckosam i att få ned antalet barn och ungdomar placerade på en institution. Det är till exempel många samhällsliga faktorer (till exempel arbetsmarknad och välfärdsystem) som har betydelse för hur många som hamnar i någon typ av social problematik. Detta är klart relaterat till behov av resursskoleplaceringar. I vilken utsträckning som då resursskolans verksamhet i sig har, har haft eller kommer få en påverkan på social problematik, är troligen svår att studera. Det hindrar dock inte att en ungefärlig beräkning görs som en del i en uppföljning av Eksjö kommuns totala verksamhet inom området.

Det bör betonas att det inte är klarlagt om de tidigare eleverna från resursskolans verksamhet eller föräldrarna kan ses som representativa för sina respektive grupper. Det är dock utom tvivel så att för de föräldrar och ungdomar som intervjuades att de har en mycket positiv erfarenhet av resursskolans verksamhet. Varje barn och ungdom som behöver en institutionsplacering medför en stor ekonomisk kostnad för en kommun. Enligt intervjuuppgifter är resursskolans årliga budget cirka tre miljoner kronor. En placering för ett barn på institution innebär ofta en kostnad på två miljoner eller mer per år enligt uppgift vid fokusgruppsintervju med elevhälsan.

Barn- och ungdomsutskottets ledamöter framhåller att resursskolans tilldelade budget brukar hållas. Någon allvarlig kritik utöver kritiken vid inspektionerna har inte kommit ledamöterna tillhanda. Det kan vara en delförklaring till att inte ytterligare sammanställningar har gjorts. En rimlig bedömning utifrån kritik från inspektionsrapporter och utifrån denna utvärdering är att huvudmannen tydligt bör följa upp resursskolans verksamhet. Det behöver göras kontinuerliga uppföljningar, externa utvärderingar och kvalitetsredovisningar.

8.2 Svar på frågeställningen: Hur fungerar resursskolan? – utifrån Fokusgruppsfrågan "Vad är viktigt för dig för att resursskolan ska fungera bra?"

En granskning av de högst värderade synpunkterna inom de åtta fokusgrupperna visar att lärande, undervisning, undervisningssituation, skolarbete och skolresultat är sällan förekommande som synpunkter från några grupper. Såväl nuvarande som tidigare elever vid resursskolan har dock med dessa som viktiga delar i resursskolans verksamhet. Eleverna

har med flera olika aspekter som berör undervisning och lärande och värderar detta område som en viktig del i resursskolans verksamhet.

Det lustfyllda och meningsfulla lärandet finns med i sektorsledningens sammanställningar liksom hög kompetens vad gäller inlärningsstilar bland personalen och att personalen kan motivera eleverna till högre måluppfyllelse. Detta tyder på att området lärande och undervisning värderas som viktigt av denna fokusgrupp.

Två av fem rektorer för fram som viktigt att resursskolans personal har hög kompetens kring inlärningsstilar, två rektorer för också fram som viktigt att elevers lärande synliggörs. En rektor har markerat som viktigt att det finns en bra balans mellan skolmål och övriga utvecklingsmål. Det kan innebära att var och en av de fem rektorerna kan ha markerat en synpunkt var som har med området att göra. På motsvarande sätt kan sägas att de sex personerna i personalen på motsvarande sätt kan ha täckt in kunskapsmål (fyra av sex personer) och höga ambitioner vad gäller måluppfyllelse kring skolarbete (två av sex personer). Det kan alltså ha varit så att alla svarande i personalen ser detta område som en viktig eller prioriterad del resursskolans arbete. Men här finns alltså en osäkerhet.

I utskottet anger två (av fyra) det som viktigt med en hög ambitionsnivå avseende skolresultat. Tre av sex föräldrar värderar individuellt anpassat sätt för lärande som viktigt. I övrigt finns ingen synpunkt angående detta område med bland föräldragruppen. I fokusgruppen Elevhälsan är ingen synpunkt tydligt inriktat på lärande och undervisning, såvida inte synpunkten avseende åtgärdsprogram syftar på kunskapsmål.

Denna sammanfattning kan ses som en grov fingervisning om hur lärande och undervisningsrelaterade områden värderas i de olika fokusgrupperna. Möjligen kan synpunkter på förutsättningar kring lärande och undervisning, till exempel personalens kompetens, att personalen vill arbeta på resursskolan ha sin grund i en syn på att området är viktigt. En analys av de digitalt inspelade diskussionerna vid fokusgruppsintervjuerna har inte gjorts. Det är sannolikt en stor nackdel för elevers framtid om personal och ledning inte ser kunskapsuppdraget som en prioriterad del i verksamheten (se Skolverket, 2009).

Nuvarande elever uttryckte vid fokusgruppsintervjun en situation som kan ses som ett moment 22. De beskriver att de har motiverats att gå på resursskolan för att det är viktigt att arbeta ifatt elever i hemklassen. Deras erfarenheter och slutsatser under intervjun är att detta är omöjligt när inte är en kraftig prioritering av undervisning och lärande. Att komma tillbaka till hemklassen beskrivs som målet med skola och att klara det innebär att lyckas. För att detta ska vara möjligt beskriver de kontakterna med hemskolan som viktig. Det är enligt eleverna stora skillnader dem emellan vad gäller möjligheten att upprätthålla kontakten med hemskolan och med tidigare klasskamrater. Enligt eleverna har detta till stor del att göra med avstånden mellan resursskola och hemskola. Om eleven till exempel kommer från den östra delen av kommunen så beskriver eleverna det som mycket svårare att upprätthålla denna kontakt med hemskolan. Här finns alltså en svårighet belyst utifrån elevperspektiv. Den av Severinsson (2010) beskrivna etappvisa segregeringen får här i elevernas beskrivningar även en geografisk faktor. Det vill säga att för elever som har långt till resursskolan så blir segregeringsavståndet i praktiken längre – eftersom det försvårar upprätthållandet av och närmandet till hemskolan. Detta kan studeras i uppföljningar av resursskolans verksamhet.

En hypotetisk uppdelning av nuvarande resursskola, så att en del av resursskolan skulle placeras i kommunens östra del skulle medföra problem. Detta hypotetiska tänkande utgår från antagandet att resursskolan skulle även fortsättningsvis begränsas till de knappt tio elever med störst behov av en resursskoleplacering. En uppdelning skulle medföra ännu större svårigheter än idag med att uppfylla behörighetskrav. En utökad resursskoleverksamhet är å andra sidan utifrån intervjusvar inte heller önskvärt.

Elevernas genomgående låga skattningar av resursskolans verksamhet krävde en uppföljning. Vid ett skolbesök under en skoldag togs de av eleverna tidigare ifyllda formulären med. Eleverna fick leta reda fram det egna ifyllda formuläret och beskriva hur de gick tillväga när de gjorde skattningen. Detta gjordes enskilt i enrum med en elev i taget. Det framgick klart att samtliga tre elever hade svarat på ett sådant sätt som var avsett med undersökningen. Elevernas låga skattningar, med deras oro för deras möjligheter att lära bör tas på stort allvar.

Till skillnad mot de elever som går på resursskolan idag, skattade de elever som tidigare har gått på resursskolan de av gruppen framtagna aspekterna mycket högt. Mellan de två elevgrupperna finns alltså en markant skillnad. De tidigare eleverna har genom gymnasiestudier andra vidgade referensramar vilket möjligen har bidragit till denna skillnad. De har också fått distans till tiden vid resursskolan De är inte heller längre, av vad som kunde uppfattas vid intervjun, i en problematisk situation utan förhållandena för dem har stabiliserats och de har kommit längre i sin personliga utveckling. Det är som har påpekats tidigare oklart om de elever som deltog, tillhör den elevgrupp som har "lyckats", för att använda det uttryck som de nuvarande eleverna har använt. Eleverna beskriver det sätt som belöningsystemet resursskolan används på, som viktigt. Det har givit eleverna bekräftelser på en positiv utveckling. Förmodligen har detta varit en stor skillnad mot tiden före placeringen på resursskola. Det finns inget vid intervjuerna som tyder på att den negativa konsekvenser av belöningsystem som beskrivs av Karlsson (2007) finns vid resursskolan Positivt. Underlaget är dock här begränsat och det som har fungerat för de tidigare eleverna som har ingått i fokusgruppsintervjun, kanske inte har fungerat för andra elever. De problembeskrivningar av elever som Karlsson lyfter fram finns det inga tecken på vid utvärderingen. Fokuset på resursskolan Positivt verkar snarare vara det rakt motsatta där en lösningsinriktad pedagogik beskrivs av personalen som en huvudprincip. Dessa skillnader kan ha att göra med vilken kompetens som personalgrupperna besitter samt yrkesbakgrund.

I förhållande till de i bakgrunden refererade resursskolorna är sammansättningen av personal en annan på resursskolan Positivt. Från början eftersträvades en jämn fördelning av socialpedagoger från sociala sektorn och av lärare/pedagoger från skolan. Det förefaller vara ett delat perspektiv i många av fokusgrupperna att det är viktigt att det finns en sådan balans i kompetenser, erfarenheter, kunskaper och utbildning som finns på resursskolan. Vid intervjuerna har framkommit att det har varit mindre lyckat när personal har placerats på resursskolan mot sin vilja. Detta har skett vid övertalighet. Det krävs, som framgår av flera fokusgruppsintervjuer, ett stort engagemang och vilja för att arbeta vid resursskolan. Arbetet beskrivs som påfrestande för tålmodet och tufft. Samtidigt finns det svårigheter för personalen att klara de krav på behörighet som ställs i en skola. Sammantaget visar svaren från de olika fokusgrupperna att personalen bedöms som en myck-

et viktig faktor för verksamheten. Fokusgruppen med föräldrar och deras tydlighet, när de beskrev personalens stora betydelse för dem och deras barn, går inte att missförstå. Personal från resursskolan beskrivs ha räddat hela familjer. Här har resursskolan mycket framgångsrikt arbetat såväl med att stödja föräldrar och familjer samtidigt som deras barn har fått en stabil situation där de har fått uppleva framgångar. Troligtvis, även om det inte beskrivs klart vid intervjuerna, kan positiva cirklar ha startat för elever och familjer. I stället för att bara få negativ kritik har plötsligt lärare ringt hem och berättat om framsteg vilket har betonats som viktigt vid intervjun med föräldrarna. Familjesituationen genom dessa framsteg och den täta stödjande kommunikationen mellan resursskola och hem kan ha utvecklats mot större stabilitet som i sin tur kan ha påverkat barnet positivt osv.

De många samarbeten som resursskolan är involverade i kring varje elev beskrivs som mycket viktiga av flera fokusgrupper. Beskrivningarna visar tydligt betydelsen av att personer som anställs visar god förmåga på att kunna samverka med andra för att eleverna ska kunna få en bra skolsituation. Enligt fokusgrupperna är situationen sådan att samverkan med många samverkanspartners fungerar bra och att samarbetet på resursskolan fungerar bra inom personalgruppen (personalens egna svar). I sammanställningen från fokusgruppsintervjun med personalen framgår dock ett förbättringsområde. I synpunkten ”dialog och samverkan med socialtjänst, hemskola, elevhälsa och Bup utifrån enskilda elevers behov” verkar det i skattningen från personalen finnas stöd för förbättring utifrån personalens perspektiv. Det kan vara så att det är i samarbetet med någon av dessa samarbetspartners som det inte fungerar bra och drar ner skattningen för synpunkten totalt sett.

En aspekt som återkommer som problematisk även vid denna del av fokusgruppsintervjun (delen med viktning och skattning) är dokumentationsansvar, dokumentation, uppföljning och utvärdering. För rektorerna är ett tydligt dokumentationsansvar som följer lagstiftningen den viktigaste synpunkten. Den skattas totalt sett lågt vad gäller grad av uppnående. En person från sektorsledningen framhåller synpunkten ”systematiskt kvalitetsarbete (kontinuerliga utvärderingar, uppföljningar samt analys på verksamhets- och individnivå)” som viktig och den skattas lågt vad gäller uppfyllelse. Eftersom denna aspekt framträder och återkommer vid flera tillfällen diskuteras den längre fram.

Från starten av resursskolan har påtalats vikten av att organisation och ledningen av resursskolan blir tydliggjord (Eksjö kommun, 2004). Denna otydlighet har också kritiserats vid inspektioner. Vid intervjuer har det framkommit att såväl på sektors- som på rektors-nivå har intervjupersoner varit osäkra på vem som leder verksamheten och vem som är rektor.

Sammantaget finns det många uppgifter som visar att resursskolan har fungerat bra och att den i flertalet fokusgrupper beskrivs som en viktig verksamhet. Nuvarande intervjuade elevers kritik är viktig att ta fasta på. Deras mål är uppenbart att komma tillbaka till resursskolan. Deras beskrivningar tyder på att det finns förbättringar som skulle kunna göras i resursskolan vad gäller lärandet.

Den sociala biten avseende omsorg fungerar enligt många intervjupersoner mycket bra på resursskolan. När det gäller undervisning så har kritik riktats vad gäller elevernas villkor på resursskolan. De kan inte nå alla kunskapsmål i resursskolan. Här är dock resursskolan för många elever en mycket sen skoldel i ett grundskoleperspektiv, under nio år. Ett annat

sätt att fundera över om resursskolan fungerar bra är att jämföra med uppsatta mål med verksamheten? Från starten av resursskolan var målet att elever skulle återvända till hemskolan. I den interna utvärderingen (Eksjö kommun, 2004) blir inte detta huvudmål utvärderat. Det saknas idag fortfarande underlag som beskriver om och i så fall i vilken utsträckning elever kommer tillbaka till hemskolan. Svaret på frågeställningen blir därmed svårbesvarad. En tydlig precisering av vad som är resursskolans mål och dess roll i förhållande till hemskolorna saknas. Detta behöver klargöras.

8.3 Svar på frågeställningen: "Finns det alternativ utifrån aktuell forskning?"

Bakom framskrivningen av denna frågeställning finns förmodligen en undran i Eksjö kommun om resursskola är den bästa lösningen för de elever det handlar om. Det har lyfts fram kritik mot verksamheten vid två inspektioner i rad.

Fokusgruppsintervjuer är inte, vilket har betonats vid skrivandet av avtalet för denna utvärdering, någon möjlig väg för att få klarhet i eventuella alternativ till resursskolor inom forskningen. En mindre genomgång av forskning har gjorts. Det har också ställts frågor om alternativ till resursskolor vid intervjuerna. Det visar sig att det finns en uppfattning bland intervjupersoner om att hemskolorna skiljer sig åt. En skola, som i resultatbeskrivningen kallas skola x, uppges ha utvecklat en hög kompetens att klara de allra flesta elever i behov av särskilt stöd. Behovet av resursskoleplaceringar från denna skola uppges ha minskat. Rektorn för denna skola beskrivs att utan extra resurser ha långsiktigt byggt upp kompetensen och kunskap bland skolans lärare. Skolan har därutöver som princip haft en flexibel organisationsform som ska ha utgått främst från elever i behov av särskilt stöd. Det preventiva arbete som verkar utifrån beskrivningarna ha fungerat på skolan visar på möjligheter att arbeta på andra sätt vid hemskolorna. Det är förmodligen i hemskolorna som de viktigaste insatserna kan göras för att förebygga en problematik som riskerar att bli svårlost. Troligtvis, om problematik finns i en familj så bör insatser koncentreras till en ännu tidigare tidpunkt, till förskoleåldern om möjligt.

Det finns få studier av resursskolor. Resursskolorna är som framgått tidigare en typ av särskild undervisningsgrupp som ofta har ett upptagningsområde från flera skolor. Även när det gäller det bredare begreppet särskild undervisningsgrupp så finns det få studier. När det gäller särskilda lösningar i stort så finns det såväl i Sverige som internationellt fler studier gjorda. Ofta förekommer någon eller några av följande resultat i studier av mindre grupper som består av elever i behov av särskilt stöd: låg kompetens bland lärare/personal, en hög personaltäthet, felaktigt för låga förväntningar på elevernas prestationer och att det är sällsynt att eleverna kommer ifatt sina jämnåriga tidigare klasskamrater.

I kunskapsöversikten från Skolverket (2009) framhålls att positiva kamrateffekter uteblir. I en resursskola finns en risk för att elever som i olika skolor har agerat utåtagerande träffar

sina jämlingar och förstärker detta beteende. Till denna miljö kommer samtidigt elever som av olika skäl har försökt att hålla sig undan skolan och känt sig otrygga i en vanlig skola. Det är sannolikt svårt att jobba med en gruppgemenskap och att skapa en trygg och lustfylld lärandemiljö i en sådan omgivning. Detsamma gäller förmodligen för de särskilda undervisningsgrupper som enligt beskrivningarna finns på olika skolor i kommunen. Eleverna i dessa grupper finns dock inte med i Skolverkets statistik för Eksjö kommun. I den officiella statistiken finns endast 11 elever med för år 2008. Samma antal finns för 2009. I vilken utsträckning dessa grupper är ”tillfälliga och kontinuerligt utvärderas” (Skolverket, 2009, s. 25) för att undvika inläsningseffekter, finns det inga uppgifter om utifrån intervjuerna. Det som kan vara mindre negativt med särskilda undervisningsgrupper på skolorna, till skillnad mot centrala undervisningsgrupper (som resursskolan), är den rumsliga lokaliseringen. Med Severinssons (2010) segregationsordning är segregationseffekten inte så stor som vid en placering i en lokal långt från den egna skolan (som vid resursskoleplacering). Vägen tillbaka till en reguljär skolgång bör vara kortare. Samtidigt blir det svårare att nå och upprätthålla den kompetens som resursskolan sannolikt har.

Svaret på frågeställningen om det finns alternativ till resursskola enligt forskningen så är fokusgrupper alltså inte en bra metod för att undersöka detta. Några nedslag i forskningen har gjorts men inte mer. Rent normativt så förordas en inkluderande skola i Sverige även om utvecklingen verkar ha gått åt motsatt håll. Om särskilda undervisningsgrupper används så ska dessa enligt Skolverket användas i undantagsfall och med vissa restriktioner. En fråga som bör ställas i sammanhanget är: för vems behov finns resursskolan? Det finns intervju svar som pekar på att det är hemskolornas behov i lika hög grad, som resursskolan ska ta hand om. Frågan som här ställs, handlar alltså om perspektivval. En skola i kommunen har enligt intervju svar arbetat på ett sätt som kan betraktas som ett alternativt sätt till resursskolan. Svar på denna frågeställning skulle kunna vara: en inkluderande inriktning på skola är ett alternativ men kräver en långsiktighet. En sådan långsiktighet beskrivs vad gäller skola x. Med ett sådant alternativ kan sannolikt behovet av platser i en sär lösning som en resursskola är minskas. Det tyder intervju svaren på.

8.4 Slutdiskussion

Sedan nittiotalets decentralisering av skolan sker en mål- och resultatbaserad styrning av skolan. Det är då väsentligt att tydliga mål för till exempel en skolverksamhet ställs upp. Med de tydliga målen som grund följs verksamhetens resultat upp och utvärderas. Beroende på vad uppföljning och utvärdering ger för resultat så kan verksamhetens inriktning behöva förändras, nya åtgärder sättas in eller mål omformuleras för att nå övergripande målsättningar.

Tidigare fanns en verksamhetsplan för resursskolan med en tydlig målsättning skriven för dess verksamhet. Målsättningen var att tillgodose elevers behov av stöd och hjälp både socialt och kunskapsmässigt. Målet var att eleven skulle återgå till ordinarie klassen på heltid. I Styrkort 2010 finns inget uttalat mål för resursskolan i Eksjö. I styrkortet finns ett

fåtal mål av allmän karaktär som främst är på individnivå. Ett sådant mål är att 100 % av eleverna ska nå minst betyget godkänt i alla ämnen och känna lust att lära. Ett annat är att inga unga ska placeras på institution förutom vid utredningsplaceringar. Avsaknaden av styrande dokument och mål för resursskolan kan ses som att resursskolan har blivit ”osynliggjord” (jmf. Karlsson, 2007) på en organisationsnivå. En angelägen fråga att ställa är: Vilken målsättning har Eksjö kommun med resursskolan?

Uppföljningar och utvärderingar av verksamheter i en mål- och resultatbaserad styrning är absolut nödvändiga för att styrningen ska fungera. Dessa beskriver vad som fungerar eller inte fungerar strävan efter att nå uppsatta mål för verksamheten? Detta förutsätter att det finns tydliga utvärderingsbara mål uppsatta. Vid flera tillfällen vid intervjuerna har frågor ställts som har inriktats på hur det går för eleverna på resursskolan. Det har handlat om förhållandevis enkla mått som hur länge eleverna går på resursskolan, hur många elever som kommer tillbaka till hemskolan och hur det går för dem efter resursskolan. Det förefaller inte göras någon sådan typ av eftersökningar och sammanställningar utifrån intervjuerna som är gjorda. Utifrån kritik av Skolverkets inspektion (2007) inleddes ett systematiskt kvalitetsarbete med uppföljning och identifiering av förbättringsbehov. Någon kvalitetsredovisning för resursskolan har inte gjorts. Någon enkätutvärdering inom resursskolan är inte heller gjord. Sammantaget är det inte möjligt att med dokumentering kunna få fram en bild av hur resursskolan fungerar. Det beskrivs finnas en tilltro till att resursskolan fungerar, så länge inte verksamhetens företrädare eller elever/föräldrar tydligt signalerar problem. Det är utifrån vad som var intentionerna med mål- och resultatbaserad styrning inte en framgångsrik strategi för att bibehålla kvalitet eller utveckla en verksamhet!

Vilket är då målet med resursskolan? Kan det existera en samsyn och enighet kring målsättning för resursskolan utan att det finns med i någon verksamhetsplan, i styrkort eller i andra styrande dokument? Enligt intervjuer från några personer så omnämns målet att eleven ska återgå till ordinarie klass på heltid. Nuvarande elever beskriver också detta som det absolut viktigaste målet för dem (se Severinsson, 2010), vilket bland annat beskrivs ha att göra med att eleverna då upplever att de har ”lyckats”. De har inte börjat på resursskolan utan att det tidigare har uppstått problem. Elevernas utsagor skall kunna tolkas som att eleverna ser en återgång till hemskolan som en bekräftelse på att problemen har lösts. En viktig fråga i sammanhanget är hur identitetsutvecklingen påverkar de elever som inte ”lyckas” (se Karlsson, 2007). Enligt samtalet med skolpsykologen har en resursskoleplacering i sig en stor påverkan på identitetsutvecklingen. De elever i studien som tidigare har gått på resursskolan vittnar om hur de har mobbats för att de har tillhört resursskolan. Deras åsikt är att arbete ska läggas ner på att ge resursskolan ett bättre rykte. Detta eftersom det finns en missvisande ryktesspridning kring resursskolans verksamhet. Frågan är om det inte i själva verket är en slags stämplande effekt som är verksam.

I övriga fokusgrupper är det en stor variation i beskrivningar av vad som är målet med resursskolan. En stor mängd mål finns med vid dessa beskrivningar. Vid intervjuerna har frågan ställts om vad som är det viktigaste målet. Det tidigare framskrivna målet att eleverna återgår till ordinarie klass på heltid finns ibland med vid beskrivningar där flera mål förs fram som svar på frågan. I de sammanställningar som är gjorda vid fokusgruppsintervjuerna, utifrån frågan ”Vad är viktigt...”, och där det sker en värdering har två av

grupperna med detta mål. I Utskottet har två av fyra intervjupersoner värderat som mycket viktigt att ”mål bilden är att eleverna från resursskolan ska återvända till hemskolan”. För motsvarande synpunkt från fokusgruppen Elevhälsan (resursskolan hela tiden arbetar för att eleven ska tillbaka till sin hemskola) har båda intervjupersonerna värderat detta som mycket viktigt.

Personalen på resursskolan beskriver själva att målen för elever ser olika ut eftersom uppdragen från rektorerna är olika utformade. Vid intervjun med rektorsgruppen så finns inte någon uttalad tydlig målsättning att eleverna ska tillbaka till hemklassen. Det finns intervju svar som tyder på att resursskolan kan betraktas som ett komplement, någon typ av kompletterande skolform. Detta innebär sannolikt att resursskolans personal får svårigheter med att hantera de olika mål och därtill knutna förväntningar som finns på verksamheten. Det framkommer också tydligt vid intervjun att personalen brottas med att tolka vad som är viktiga mål. De mål som i ganska hög grad fortfarande beskrivs som viktiga från tidigare verksamhetsplan från enskilda intervjupersoner på ledande nivåer finns inte klart uttalade närmare verksamheten. Vilket eller vilka mål gäller för resursskolan Positivt?

Det Skolverket varnar för i kunskapsöversikten avseende särskilda undervisningsgrupper, särskilt när de inte blir tillfälliga och inte kontinuerligt utvärderas, är så kallade inläsnings-effekter. För elevernas del kan detta innebära att placeringen vid resursskolan permanentas och att problemsituationen blir till ett mönster som blir svårt att bryta. Kanske utvecklas en identitet där elever uppfattar sig själva som problem. Förutsättningarna för elevernas fortsatta utveckling riskerar att bli dåliga i ett livsperspektiv (jmf. Severinsson, 2010 och Skolverket, 2009). Kan en resursskola vara i enlighet med inkluderingstanken? Det är en segregering som sker, om det råder ingen tvekan. Samtidigt kan dock troligen en resursskola ingå i en inkluderingstänkande. Det förutsätter dock flera saker som till exempel att insatsen vid resursskolan är kortvarig och tillfällig. Det förutsätter också förändringar i hemskolor så att där finns attityder, flexibilitet, resurser, kunskap och kompetens för att kunna möta de individuella elevbehov som finns. En sådan särlösning bör förmodligen bara tas till som en tillfällig nödlösning när inget annat har fungerat (se Skolverket, 2009). Det finns beskrivningar som tyder på att detta också är en viljeinriktning bland flera av intervjupersonerna i denna studie. En mer omfattande resursskoleverksamhet kan i sammanhanget ses som ett tecken på brister i den reguljära skolans sätt att fungera.

Tanken att eleverna inte helt ska avsluta sin skolgång vid hemskolan, att hemskolans rektor även fortsättningsvis ska vara elevens rektor även efter placering vid resursskola, kan ses som betydelsefulla i ett inkluderingstänkande. Om tanken realiserats fullt ut bör den kunna motverka den segregering som sker så den inte blir total. Dessutom bör det underlätta för att eleverna ska kunna komma tillbaka till den ordinarie skolan. Den segregeringsordning som Severinsson (2010) beskriver är alltså viktig att bryta. Här har rektorerna en mycket viktig uppgift att medverka till förändringar vid hemskolorna för att möjliggöra att elever kan komma tillbaka till hemskolan. Det finns dock kritik mot rektorsfunktionen och den tanke som finns skisserad (se ovan!) fungerar uppenbart inte som det var tänkt. Inspektionsrapporten (Skolinspektionen, 2010) riktar kritik mot hur ”några av hemskolornas rektorer inte tillräckligt följer upp, utvärderar och omprövar stödinsatser för resursskolans elever vilket försämrar möjligheterna till en återgång till reguljära klasser.

Här förläggs alltså detta ansvar på rektorerna i hemskolan, inte på resursskolan Positivet. Intressant att notera är att det av Eksjö kommuns svar inte framgår hur detta ska åtgärdas (se Eksjö kommun, 2010a). Intressant i sammanhanget är också skrivningen att det handlar om ”några av hemskolornas rektorer” och hur dessa har brutit i sitt ansvar. Kritiken handlar alltså inte om hur kommunen har utformat rektorsrollen för eleverna vid resursskolan. Det skadar inte att upprepas: att ett tydliggörande av organisationen och ledningen av resursskolan var en kritisk punkt redan vid den interna utvärderingen 2004!

I den nya skollag som träder ikraft den första juli 2011 finns ett par förändringar som är viktiga i detta sammanhang (föregående textstycke). Rektor kan (utan delegationsbeslut) besluta att särskilt stöd ges i en särskild undervisningsgrupp. Nytt är också att ett sådant beslut kan överklagas vid Skolväsendets Överklagandenämnd. Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas av en (1) rektor. Därutöver skärps kraven vad gäller lärarens behörighet att undervisa i olika ämnen, vilket kan bli problematiskt att lösa utan betydande förändringar i resursskolan Positivets verksamhet.

En resursskoleplacering innebär att svårigheter har uppstått tidigare, ofta långt tidigare. Det är angeläget att en utveckling bryts tidigt och att insatser sätts in för att motverka etablerandet av negativa beteendemönster, till exempel att inte gå till skolan. Sådana etablerade negativa beteendemönster är det mycket svårt att förändra. Detta vittnar inte minst personalen om vid resursskolan. Sådana, tidigare än idag, insatta åtgärder bör kunna bidra till ett minskat behov av placeringar på resursskola. Åtgärder sätts in alltför sent enligt flera intervjupersoner. Det beskrivs också som ytterst problematiskt för resursskolans personal att de får elever i högstadietåldern till resursskolan med stora kunskapsluckor och tidigare stor skolfrånvaro. På kort tid ska resursskolan alltså försöka komma tillrätta med svårigheter som har uppstått många år tillbaka i tiden.

Lösningar som har gjorts tidigare har förmodligen starkt medverkat till att en problematisk situation har förvärrats för flera barn. Det finns flera beskrivningar av hur assistenter utan utbildning, och även med funktionshinder som starkt begränsar möjligheter att stödja elever, har blivit placerade i lägenheter ensamma med en elev. För elever med mycket komplicerade förutsättningar för lärande har alltså anstälts personer att ansvara för undervisning som har bland de sämsta förutsättningarna för detta bland kommunens personal. Det motsatta borde ha varit fallet, det vill säga att den mest kompetenta pedagogerna med specialkunskaper och stor erfarenhet skulle ha ansvarat för eleven. Så stor är sannolikt den pedagogiska utmaningen.

Sammanfattningsvis bör resursskolans verksamhet ses i relation till kommunens totala pedagogiska verksamhet inkluderat förskola, grundskola och gymnasium. De problembeskrivningar som finns, visar samtidigt att samordnade insatser krävs från flera samhällssektorer. Det finns från ledningen av resursskolan många bra tankar och principer för stödjande av elever som har råkat i stora svårigheter. Flertalet rektorer beskrivs arbeta stödjande för elevgruppen. Vid fokusgruppsintervjun visar rektorsbeskrivningarna också på ett engagemang för elevgruppen. Det finns också en mycket engagerad, omtyckt och av andra grupper lovordad personalgrupp på resursskolan. De förefaller arbeta mycket engagerat för elevernas skull. Samtliga vuxna intervjuade personer i studien gör beskrivningar som visar att de värnar mycket starkt, om dessa barns mående och utveckling. Det finns alltså mycket som är positivt att bygga vidare på. Den så kallade helhetssyn som

många intervjupersoner beskriver och som de beskriver att de försöker arbeta utifrån, är viktig. Den är en viktig förutsättning för de elever som är i skolsvårigheter och har fått en placering på resursskolan. Men allt detta räcker ändå inte, enligt ett flertal beskrivningar i denna studie. Insatser och åtgärder sätts in för sent, det blir reaktiva åtgärder i stället för proaktiva åtgärder. Det krävs i stället ett förebyggande specialpedagogiskt perspektiv¹³ och ”kraftfullt stöd under skolgången” (Socialstyrelsen, 2010) för att svårigheter inte ska uppstå. Detta bör vara en prioriterad målsättning för Eksjö kommuns arbete för kommunens samtliga barn och ungdomar!

¹³ Ett sådant perspektiv beskrivs till exempel av Persson (2007) och benämningen är ”Relationellt perspektiv”.

Referenser

- Eksjö kommun. (2004). *Utvärdering av projektet Resursskolan i Eksjö kommun*. Eksjö: Eksjö kommun.
- Eksjö kommun. (2010 a). *Uppföljning av skolinspektion 2010. Brister på kommun - och skolnivå. Redovisning av åtgärder*. Eksjö: Eksjö kommun.
- Eksjö kommun. (2010 b). (styrkort på Eksjö kommuns hemsida).
- Hugo, M. (2007). *Liv och lärande i gymnasieskolan. En studie om elevers och lärares erfarenheter i en liten grupp på gymnasieskolans individuella program* (avhandling för doktorsexamen, Högskolan för Lärande och Kommunikation, Högskolan i Jönköping).
- Karlsson, Y. (2007). *Att inte vilja vara problem. Social organisering och utvärdering av elever i en särskild undervisningsgrupp* (avhandling för doktorsexamen, Linköpings universitet).
- Kreuger, R.A., & Casey, M. A. (2008). *Focus groups. A practical guide for applied research*. 4th edition. Thousand Oaks: Sage.
- Nilholm, C. (2006). *Inkludering av elever "I behov av särskilt stöd" – Vad betyder det och vad vet vi?* Stockholm: Myndigheten för skolutveckling.
- Obert, C. & Forsell, M. (1999). *Fokusgrupp – ett enkelt sätt att mäta kvalitet*. Höganäs: Bokförlaget Kommunlitteratur.
- Persson, B. (2007). *Elevers olikheter och specialpedagogisk kunskap*. Stockholm: Liber.
- Rosenqvist, J. (2003). *Integreringens praktik och teori*. Bilaga i SOU 2003:35. För den jag är – om utbildning och utvecklingsstörning. Delbetänkande. Utbildningsdepartementet. Stockholm.
- Sandén, I. (2000). *Skoldaghem: Ett alternativ för elever i behov av särskilt stöd* (avhandling för doktorsexamen, Lunds universitet).
- Severinsson, S. (2010). *Unga i normalitetens gränsland: Undervisning och behandling i särskilda undervisningsgrupper och hem för vård eller boende* (avhandling för doktorsexamen, Linköpings universitet).
- Skolinspektionen. (2010). *Kommunbeslut efter tillsyn av Eksjö kommun*. Dnr 43-2010:83. Lund: Skolverket.
- Skolverket. (2007a). *Utbildningsinspektion i Eksjö kommun. Beslut Kommunrapport Skolrapporter. Inspektionsrapport 2007:67*. Stockholm: Skolverket
- Skolverket. (2007b). *Skolverkets utbildningsinspektion – en sammanfattning av resultat och erfarenheter under tre år*. Stockholm: Fritzes förlag.

Skolverket. (2009). *Vad påverkar resultaten i svensk grundskola? Kunskapsöversikt om betydelsen av olika faktorer*. Stockholm: Skolverket.

Socialstyrelsen. (2010). *Social rapport 2010*. Stockholm: Socialstyrelsen.

UNESCO. (2001). *Salamancadeklarationen*. Svenska Uneskorådets skriftserie.

Vedung, E. (2002). *Utvärderingsmodeller*. Uppsala: Uppsala Universitet, Institutet för bostads- och urbanforskning (IBF).

Fokusgrupp "Nuvarande elever"

Vad är viktigt för dig för att resursskolan ska fungera bra?

Det är viktigt att:

	Viktning	1	2	3	Medelvärde
ofta få vara i hemklassen (minst en gång i veckan)	2	1	4	1	2,0
skolarbetet ges mer utrymme (för mycket studiebesök och andra aktiviteter som man inte lär sig så mycket = svårt att hinna ikapp)	2	1	1	4	2,0
jag får arbeta i lugn och ro i skolan (inte bli störd)	1	2	4	4	3,3
att barnen har det bra i skolan (inget bråk, bara umgås)	1	4	2	1	2,3
få följa samma regler som i hemklassen (få bära mössa på rasten, få gå utan att lärare är med)	1	1	1	1	1,0
få ha långa raster två gånger i veckan	1	1	1	1	1,0
eleverna lyssnar på lärarna	0	5	5	2	4,0
ha längre skoldagar för att hinna med skolarbetet (för att hinna ikapp)	0	1	1	3	1,7

Fokusgrupp "Tidigare elever"

Vad är viktigt för dig för att resursskolan ska fungera bra?

Det är viktigt att:

det finns tillräckligt mycket resurser vilket innebär 1 lärare på fyra elever

eleverna får lära utan stress

det finns ett bra belöningsystem (som visar på framgång, att lyckas)

lärarna har erfarenhet av hantera olika slags situationer som ger problem (familjesituation, hur eleverna mår, elevernas personlighet)

det finns mer öppenhet om vad resursskola innebär (kännedom om att skolan finns, att man pratar om skolan)

eleverna får individuella uppföljande samtal med lärare/mentor en halvtimme i veckan

lärarna ställer lagom höga krav

lärarna ger eleverna mycket tid vid sitt lärande (att de lär ut för individens bästa, finns till hands när eleven behöver hjälp)

lärarna är raka och ärliga mot eleverna i resursskolan

resursskolan har tydliga och gemensamma regler (ordningsregler som lärare och elever gemensamt har kommit överens om)

lärarna ger möjlighet till paus vid behov och annan aktivitet när en elev inte orkar (visar förståelse för elevens individuella situation)

lärarna är lugna och har tålamod

det är individuellt upplagd undervisningsschema som motverkar tävling mellan elever, med flexibilitet att kunna göra val (i vilken ordning eleven väljer ämne)

ha ganska homogena åldersgrupper (inte för stora skillnader i ålder, stadiervis är bäst)

kunskap sprids till lärare och elever i "vanliga skolan" om vad det innebär att gå på resursskola

resursskolan får mycket stöd av kommunen (ekonomiskt stöd - resurser)

eleverna ges möjlighet att äta frukost varje morgon på resursskolan

eleverna får gå på en skola och ha förflyttningar mellan resursskola och andra skolan för att underlätta att komma tillbaka till "vanliga skolan"

lärarna bemöter eleverna utifrån rätt ålder/mognad (inte för barnsligt)

eleverna får gå på en skola utan att ha förflyttningar (att under dagen slippa gå mellan resursskolan och andra skolan - försvårar kamratrelationer)

Viktning	1	2	3	4	5	Medelvärde
4	5	5	5	5	4	4,8
3	5	5	5	5	4	4,8
3	5	4	3	5	5	4,4
3	3	4	5	5	4	4,2
3	5	3	4	2	1	3,0
2	5	5	5	5	5	5,0
2	5	5	5	5	4	4,8
2	5	4	5	5	4	4,6
2	4	4	5	5	4	4,4
2	5	3	4	5	4	4,2
2	5	3	4	5	4	4,2
2	5	4	3	5	4	4,2
2	5	3	3	5	4	4,0
1	5	4	5	2	2	3,6
1	4	3	4	3	2	3,2
1	4			2	3	3,0
0	5	5	5	5	5	5,0
0	5	4	4	2	4	3,8
0	5	2	4	3	3	3,4
0	5	1	5	2	3	3,2

Föräldrar till elever vid resursskolan

Vad är viktigt för dig för att resursskolan ska fungera bra?

Det är viktigt att:

kommunikationen mellan mig som förälder och personalen är jätte viktig (bra)

resursskolan ser hela familjens situation och tar hänsyn till personalen kan hitta ett individuellt anpassat sätt för lärande för varje elev

personalen bygger upp förtroende och en bra relation med eleverna

personalen är kompetent kunskapsmässigt om diagnoser

det är en tät kommunikation mellan skola och föräldrar (daglig i början som en inskolningsdel)

resursskolan kan kommunicera när det går bra (positiv feedback) men även när det inte går bra på ett positivt lösningsinriktat sätt

personalen får handledning utifrån behov som uppstår

personalen har en bra kompetens och kunskap vad gäller social ohälsa och väg till social hälsa (att kunna stödja en sådan process)

personalgruppen fungerar bra med bra samarbete och trivs tillsammans (en god arbetsplats med en god stämning)

resursskola och hemskola samarbetar med att ha kontakt för att avdramatisera och behålla kontakten med tidigare klass

elevgruppen får stöd att fungera på ett bra sätt

samverkan mellan skola, familjeenhet, skolhälsovård, LSS fungerar bra

personalen får idéer genom skolutbyte/studiebesök och kompetensutveckling

skolan har ändamålsenliga lokaler

resursskolan har ett bra förtroende från kommunens ledning (arbetsro) för sitt arbete

Viktning	1	2	3	4	5	6	Medelvärde
5	5	5	5	5	5	5	5,0
4	5	5	5	5	4	3	4,5
3	5	5	5	4	4	4	4,5
3	4	5	5	5	4	4	4,5
3	4	4	3	5	3		3,8
2	5	5	5	5	5	5	5,0
2	4	5	5	5	5	5	4,8
2	3	4	3	3	4		3,4
1	5	5	5	4	5	5	4,8
1	4	5	5	5	5		4,8
1	4	4	5	3	5		4,2
1	3	5	4	4	4	3	3,8
1	3	4	4	3	3		3,4
1	3	3	3	3	3		3,0
0	2	5	3	3	4	5	3,7
0	3	5	3	3	2		3,2

Personal vid resursskolan

Vad är viktigt för dig för att resursskolan ska fungera bra?

Det är viktigt att:

personalen har olika utbildning, kunskaper och kompetenser (pedagogiskt eller inom socialtjänst)

personalen har ett lösningsfokuserat synsätt (arbeta med det som fungerar och hitta lösningar)

det finns dialog och samverkan med socialtjänst, hemskola, elevhälsa och Bup utifrån enskilda elevers behov

personalen betraktar såväl sociala mål och kunskapsmål som viktiga i resursskolans verksamhet

det finns samverkan med familjerna till barnen i resursskolan (täta kontakter - utifrån behov men minst en gång i veckan)

personalen ges utrymme för sådan kompetensutveckling som behövs utifrån elevernas behov

personalen /arbetsgruppen känner trygghet inom personalgruppen/verksamheten (tillåtande klimat)

personalen får kontinuerlig handledning (handledningen måste ske utifrån personalgruppens behov)

personalen har höga ambitioner vad gäller måloppfyllelse och kring skolarbete som vanliga skolan (avseende åtgärdsprogram, spetskunskap och vara i "framkant")

det finns rutiner och struktur i skolan som är välkända för elever och personal

det finns ett ömsesidigt förtroende mellan skolans personal och föräldrar/vårdnadshavare (det kan vara skadat gentemot tidigare skola/socialtjänst vid skolstart)

eleverna kommer till resursskolan tidigt för att det ska finnas tid att få en fungerande skolsituation och kunna slussas tillbaka (åk 9 är sent, insatserna är tidskrävande och många elever kommer idag för sent till resursskolan)

personalen rådfrågar andra inom verksamheten och externt (utan prestigeanspråk)

personalen har en gemensam vision och synsätt (LIP) (tror på och arbetar utifrån)

olika samarbetspartners har gemensamma mål för elevens utveckling

personalen får stöd uppifrån (från tjänstemän och politiker) inom kommunen

tjänstemän och politiker har kännedom om resursskolans verksamhet

personalen har valt att jobba inom resursskolan (med elevgruppen och familjer då det finns psykiskt påfrestande arbete)

personalen samarbetar bra

verksamhetsansvarig entusiasmerar resursskolans personal

föräldrar får feedback som visar på positiv utveckling

verksamhetsansvarig finns som en fungerande länk mellan resursskola och ledningsgrupp

resursskolan har tillgång till bra vikarier (är bra inarbetad och väljer att jobba inom resursskolan)

Viktning							Medelvärde
	1	2	3	4	5	6	
6	5	4	5	4	5	3	4,3
5	4	4	4	4	4	4	4,0
5	3	4	4	3	3	4	3,5
4	5	4	4	5	5	5	4,7
4	4	5	4	4	4	4	4,2
4	2	3	3	3	2	3	2,7
3	5	5	3	4	5	4	4,3
3	3	3	3	4	4	4	3,5
2	4	3	4	4	4	4	3,8
2	3	3	4	4	4	3	3,5
2	4	3	3	4	4	3	3,5
2	2	1	5	2	2	2	2,3
1	5	4	4	4	5	5	4,5
1	5	4	4	4	4	3	4,0
1	4	3	4	3	3	4	3,5
1	3	2	3	3	2	3	2,7
1	2	2	2	2	3	2	2,2
0	5	3	5	5	5	5	4,7
0	5	5	4	5	4	4	4,5
0	3	5	5	4	5	4	4,3
0	4	4	5	4	4	3	4,0
0	2	4	2	3	5	4	3,3
0	3	2	2	3	3	3	2,7

Rektorer vid hemskolor

Vad är viktigt för dig för att resursskolan ska fungera bra?

Det är viktigt att:

dokumentationsansvaret är tydligt och följer lagstiftningen (finns gemensamma rutiner)

Viktning

1 2 3 4 5

Medelvärde

överlämningen mellan hemskola och resursskola ska vara noggrann (så resursskolan får en heltäckande bild av elevens totala situation)

4 3 3 2 2 3 **2,6**

resursskolan samordnar nätverket kring elev, skola och familj

3 4 5 5 5 4 **4,6**

resursskolan ser till hela elevens utveckling (utifrån värdegrund, läroplan, kursplan, familjesituation)

3 4 4 3 5 3 **3,8**

kommunen (samtliga kommunsektorer) har ett gemensamt ansvar kring enskilda elever utifrån elevens behov och förutsättningar (Ex. när "broar är brända", bryta roller - miljöer, omstart)

3 3 4 3 3 4 **3,4**

en (1) chef (rektorsbehörighet) leder och styr resursskolan (personalansvar, kvalitetsansvar etc.)

3 2 4 2 1 1 **2,0**

samarbetet mellan hemskola och resursskola vilar på väl fungerande kommunikationskanaler till lärare och rektor på hemskolan

3 1 1 1 1 2 **1,2**

resursskolans personal har hög kompetens kring olika inlärningsstilar och ha god relationskompetens

2 3 4 4 5 4 **4,0**

resursskolan ska arbeta på medvetet sätt med elevers ansvarsstagande för sitt eget lärande (så elevens lärande synliggörs)

2 3 4 3 4 4 **3,6**

resursskolan årligen kvalitetsgranskas utifrån nationell målsättning för skolan

2 3 5 3 2 3 **3,2**

det finns en bra balans mellan skolmål och övriga utvecklingsmål inom resursskolans verksamhet (skolmålen får inte komma i skymundan)

2 2 2 1 3 **2,0**

det är ett gott samarbete med socialtjänstens alla delar

1 3 3 3 3 4 **3,2**

resursskolan tillhör en skola (en av hemskolorna) som ska ha ansvar för hela skolans verksamhet

1 3 4 2 2 **2,8**

rektor har en fungerande relation till vårdnadshavarna

1 1 1 1 1 1 **1,0**

jag (som rektor) har ett stort förtroende för resursskolans verksamhet då jag har ett fortsatt ansvar för eleven

0 5 5 4 4 4 **4,4**

målsättningen med återgång till vanlig skola sker utifrån elevens förutsättningar

0 4 4 4 4 4 **4,0**

bonuspengar ska delas ut till resursskolans och hemskolans personal när ett lyckosamt "elevärende" har slutförts som har lett till bra återgång till hemskolan

0 3 5 3 1 4 **3,2**

0 1 1 1 1 1 **1,0**

Fokusgrupp Elevhälsa

Vad är viktigt för dig för att resursskolan ska fungera bra?

Det är viktigt att:

	Viktning			Medelvärde
alla som arbetar på resursskolan vill arbeta där (eget beslut)	2	5	5	5,0
resursskolan hela tiden arbetar för att eleven ska tillbaka till sin hemskola	2	4	5	4,5
alla som arbetar på resursskolan har rätt kompetens (ped ska ha ped utb, socp.etc)	2	3	5	4,0
samverkan fungerar bra mellan rektorer för hemskolor och rektor för resursskolan så eleven känner att eleven har sin placering på sin hemskola och har kvar sin rektor	2	4	3	3,5
personalen på resursskolan har möjlighet till handledning i sitt arbete en gång per månad samt vid behov	1	5	4	4,5
personalen har ett stort engagemang för verksamheten	1	5	4	4,5
åtgärdsprogram upprättas och att de följs upp kontinuerligt (var sjätte vecka) och att Individuella utvecklingsplaner upprättas som över allt	1	5	4	4,5
ha kunskaper om barns normala utveckling (helst högskolenivå alt riktad gymnutb)	1	4	4	4,0
personalen på resursskolan har möjlighet till kompetensutveckling i nivå med vad andra personalgrupper i skolan har samt möjlighet till riktad kompetensutveckling	1	4	4	4,0
personalen har social kompetens (förhållningssätt) avseende bemötande och värdegrund	1	4	2	3,0
de anställda har erfarenhet av arbete med barn och familjer med dysfunkt minst ett år	0	5	3	4,0
samverkan fungerar bra med studie och yrkesvägledningen	0	5	3	4,0
lokalerna är rätt anpassade för verksamheten	0	5	2	3,5
samverkan fungerar bra mellan personalen på resursskolan och eleverna med familjer så att till exempel mål i handlingsplaner uppnås	0	4	3	3,5
samverkan fungerar bra med externa samverkanspartner som habiliteringen får information om elevens funktionshinder	0	4	3	3,5
ha kunskaper om funktionshinder hos barn och ungdomar (t ex 7,5 autism, specped)	0	3	3	3,0
resursskolan har rätt anpassat material (i nivå med vanliga skolans förutsättningar)	0	4	2	3,0
barnen har samma möjligheter vad gäller stödfunktioner som andra barn	0	4	2	3,0
samverkan fungerar bra mellan mentorer på hemskolor och resursskolans ansvarspedagoger för att kunna säkerställa kompetens som saknas på resursskolan samt för återinskolningen (övriga elever kan följa skeendet över tid)	0	3	3	3,0
samverkan fungerar bra mellan familjepedagoger och resursskolans socialpedagoger så att det finns en tydlig ansvarsfördelning i arbetet med familjer	0	3	3	3,0
samverkan fungerar bra med externa samverkanspartner som psykiatri och ser skolan som en del av elevernas vardag för ett bra stöd	0	3	3	3,0

Sektorsledning 1

(två av tre personer inom sektorsledningen)

Vad är viktigt för dig för att resursskolan ska fungera bra?	Viktning	1	2	Medelvärde
Det är viktigt att:				
personalen har ett utmanande bemötande (här: att lösa framtida situation, gå vidare)	2			
personalens kompetens är hög vad gäller inlärningsstilar, ämnesteoritiskt och didaktiskt	1		3	3,0
personalen är duktiga ledare genom att kunna inspirera och motivera alla eleverna till arbetsinsatser som leder till högre måluppfyllelse	1	3		3,0
målsättningen måste vara klar och tydlig för personalen och att alla arbetar utifrån denna målsättning	1			
det finns kontinuerlig utvärdering och uppföljning för utveckling av verksamheten	1			
lärarna har ett stödjande bemötande	0			
personalen har en bred yrkessammansättning (pedagoger lärare socialpedagoger fritidspedagoger specialpedagoger)	0	4	4	4,0
personalen frivilligt söker en tjänst på resursskolan (inte blir omplacerad)	0	4		4,0
lärmiljön (lokaler) håller en godtagbar nivå anpassad utifrån elevernas behov (utan störande yttre stimuli)	0	4		4,0
lärarna alltid visar respekt för eleverna oavsett vilken situation eleven är i (t ex familjesituation, social livssituation)	0	3		3,0

Sektorsledning 2

(en av tre personer inom sektorsledningen)

Vad är viktigt för dig för att resursskolan ska fungera bra?

Det är viktigt att:

personalgruppen känner engagemang, trygghet, har god självkänsla, god självkänedom, stort ansvarstagande, gott samarbete samt har tillit till varandra i ett tillåtande arbetsklimat (blir ansatt i arbetssituationen)

det finns positiva höga förväntningar på alla inom organisationen (även barnen)

eleverna ges goda möjligheter till ett lustfyllt och meningsfullt lärande

resursskolan ingår i en tydlig organisation och har en tydlig organisation (där roller, ansvarsfördelning och befogenheter är tydliggjorda mellan ledare/rektor och inför personal och elever)

det finns ett systematiskt kvalitetsarbete (kontinuerliga utvärderingar och uppföljningar samt analys på såväl verksamhets- som individnivå)

det finns kompetent personal som täcker flera kompletterande kompetensområden (såväl formell behörighet som didaktiskt, relationsinriktat)

det finns kontinuerlig kompetensutveckling (utifrån behov)

arbetssätten /metoderna analyseras kontinuerligt under arbetet med åtgärdsprogram och dokumenteras noggrant

det finns klara och tydliga rutiner kring elevers placering i resursskola

arbetet alltid sker i nära kontakt med föräldrarna (att föräldrar hela tiden vet vad skolan gör)

pedagogerna är kreativa, flexibla och har ett enormt tålamod

det är en verksamhet som vilar på en vetenskaplig grund

det finns klara och tydliggjorda mål för barnen och föräldrarna samt att eleverna blir informerade om hur bedömningar görs (för ökat ansvarstagande för eget lärande)

kunskapsuppdrag och värdegrundsmål betonas lika starkt

det pedagogiska ledarskapet är starkt inriktat på lärande och undervisning och är dagligt närvarande

	Viktning	16	Värde
	1		4,0
	1		3,0
	1		3,0
	1		2,0
	1		2,0
			3,0
			3,0
			3,0
			3,0
			3,0
			2,0
			2,0
			2,0
			1,0

Barn- och ungdomsutskottet

Vad är viktigt för dig för att resursskolan ska fungera bra?

Det är viktigt att:

resursskolan har rätt utbildad personal (lärare, socialpedagoger, fritidspedagoger) som fungerar tillsammans och utifrån barnens behov

resursskolan har en tät och fungerande kontakt med hemmet (kontakt minst varje vecka)

samarbetet mellan resursskola och skola fungerar (kontaktperson på resursskola som har en kontakt med klassläraren och rektorn)

resursskolan stärker det sociala skyddsnetet och använder familjecentralens resurser (personal och kunskap)

målbilden är att eleverna från resursskolan ska återvända till hemskola

det är hög ambitionsnivå avseende skolresultat

ekonomin är fungerande (att budget motsvarar verksamheten)

det finns en stringent terminsvis uppföljning av vad som händer med eleverna (kommer de tillbaka till hemskola eller vad händer?)

barnen kommer så tidigt som möjligt till resursskolan (före högstadiet)

undervisningen är individualiserad (mål och metoder)

barnen har hög närvaro på resursskolan (närvaroplikt som skolan)

det finns både manlig och kvinnlig personal i resursskolan

Viktning	1	2	3	4	Medelvärde
3	4	2	4	5	3,8
2	4	3		5	4,0
2	4	2		5	3,7
2	3	3			3,0
2	4	1	3	3	2,8
2	3	2	1	3	2,3
1	5	5	3	4	4,3
1	4	1	1	2	2,0
1	2	2	2	1	1,8
0	5	4	4	5	4,5
0	4	3	3	4	3,5
0	4	2		3	3,0

Till dig som är förälder till barn på resursskolan Positivt

Johan Malmqvist från Högskolan för Lärande och Kommunikation genomför på uppdrag av Eksjö kommun en utvärdering av resursskolan Positivt. Resultaten kan eventuellt komma att användas som forskningsresultat.

Det är mycket betydelsefullt att elevernas erfarenheter och synpunkter tas tillvara i utvärderingen. För att detta ska vara möjligt behövs ditt/ert godkännande för ditt barns deltagande i utvärderingen. Barnets deltagande är frivilligt och uppgifterna används på ett sätt som minimerar möjligheten för utomstående att identifiera barn som ingår i studien. Inga uppgifter lämnas ut om hur enskilda elever har svarat och inga namnuppgifter används vid rapportering.

Frågor kan ställas till Johan Malmqvist per tel. 0704 10 33 86 eller 036 - 10 13 62

Med vänlig hälsning

Johan Malmqvist

Högskolan för Lärande och Kommunikation, Gjuterigatan 5, 553 18 Jönköping

Jag ger härmed tillstånd för att mitt barn
(barnets namn)

får delta i utvärderingen/studien.....
(förälder / målsman)

